

ЛІТЕРАТУРА ПРО ЖИТТЄВИЙ І ТВОРЧИЙ ШЛЯХ

БІОГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ

- 208.Комаров Мих. Федор. // Большая энцикл. : слов. общедоступ-
ных сведений по всем отраслям знанія / под ред. С. Н. Южакова.
– Санкт-Петербург, 1903. – Т. 11 : Киты-Ландана. – С. 228-229.
- 209.Комаров Михаил Федорович // БСЭ. – 2-е изд. – Москва,
1953. – Т. 22. – С. 110.
- 210.Комаров Михайло // Енциклопедія українознавства : слов. ч. /
голов. ред. В. Кубійович. – Париж ; Нью-Йорк, 1959. – Т. 3. –
С. 1088 : портр.
 Те саме. – Перевид. в Україні. – Львів, 1994. – Т. 3. – С. 1088 :
партр.
- 211.Комаров Михайло (1844–1913) // Укр. мала енциклопедія /
Євген Онацький (голов. ред.). – Буенос-Айрес, 1959. – Кн. 5 :
Літери К. – С 688.
- 212.Комаров Михайло Федорович // УРЕ / М. П. Бажан (голов.
ред.) [та ін.]. – Київ, 1962. – Т. 7 : Коліївщина-Ланчин. – С. 40 :
фот.
 Те саме. – 2-ге вид. – Київ, 1980. – Т. 5 : Кантата – Кулики. –
С. 301 : партр.
- 213.Комаров Михайло Федорович // Рад. енциклопедія історії
України / редкол.: А. Д. Скаба [та ін.]. – Київ, 1970. – Т. 2 :
Державін – Лестригони. – С. 427–428 : фот.

- 214.Зленко Г. Д. Комаров Михайло Федорович // Укр. літ. енциклопедія : в 5 т. / редкол.: І. О. Дзеверін (відп. ред.) [та ін.]. – Київ, 1990. – Т. 2 : Д–К. – С. 541–542 : фот.
- 215.Зленко Г. Д. Комаров Михайло Федорович // Тарас Шевченко і Крим : енциклопед. довід. / упоряд. Г. А. Рудницький. – Сімферополь, 2001. – С. 123.
- 216.Дзендрівський Й. О. Комаров Михайло Федорович // Українська мова : енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – Вид. 2-ге, випр. і допов. – Київ, 2004. – С. 261–262 : фот.
- 217.Богуславський О. В. Комаров Михайло Федорович // Енциклопедія історії України / редкол.: В. А. Смолій (голова) [та ін.]. – Київ, 2007. – Т. 4 : Ка–Ком. – С. 469 : фот.
- 218.Комаров Михайло Федорович // Библ. енцикл. / гл. ред. Ю. А. Грибанов. – Москва, 2007. – С. 1061.
- 219.Мисечко А. І. Комаров Михайло Федорович (1844–1913) // Одесські історики : енциклопед. вид. / відп. ред. В. А. Савченко. – Одеса, 2009. – Т. 1 : (Початок XIX – середина ХХ століття). – С. 172–173.
- 220.Зленко Г. Д. Комаров (Комар) Михайло Федорович // Шевченків. енциклопедія : в 6 т. / редкол.: М. Г. Жулинський (голова) [та ін.]. – Київ, 2013. – Т. 3 : І–Л–К. – С. 466.
- 221.Зленко Г.Д. Комаров Михайло Федорович // Енциклопедія сучас. України / редкол.: І. М. Дзюба [та ін.]. – Київ, 2014. – Т. 14 : Кол–Кос. – С. 165 : портр.
-
- 222.Н. С-въ. Комаров (Михайлъ Федоровичъ) // Энцикл. слов. / издатели: Ф. А. Брокгауз (Лейпциг), И. А. Ефрон (С.-Петербург).

– Санкт-Петербург, 1895. – Т. 15а (на корінці: т. 30) : Коала– Конкордія. – С. 816.

223.Комаров Михаил Федорович // Новый энцикл. слов. / изд. Акц. О-ва «Издательское дело, бывшее Брокгауз-Ефрон». – Петроград, [1912]. – Т. 22. – С. 299.

224.Комаров Михаил Федорович // Деятели революционного движения в России : биобиблиогр. слов. / составлен А. А. Шиловым и М. Г. Карнауховой. – Москва, 1930. – Т. 2 : Семидесятые годы, вып. 2 : Ж–Л. – С. 624.

225.Комаров Михайло Федорович // Українські письменники : біобібліогр. слов. / редкол.: О. І. Білецький [та ін.]. – Київ, 1963. – Т. 2 : Дожовтневий період (XIX – поч. ХХ ст.) : А–М–К. – С. 432–439.

226.Комаров Михайло Федорович // УРЕС / голов. ред.: М. П. Бажан (голов. ред.) [та ін.]. – Київ, 1967. – Т. 2 : Кабарда– Полюддя. – С. 160 : фот.

Те саме / редкол.: Ф. С. Бабичев (голов. ред.) [та ін.]. – Вид. 2-ге. – Київ, 1987. – Т. 2 : Каліграфія–Португальці. – С. 122 : фот.

227.Зленко Г. Д. Комаров Михайло Федорович // Шевченків. слов. / редкол.: І. Я. Айзеншток [та ін.]. – Київ, 1976. – Т. 1 : А–МОЛ. – С. 313, 315 : фот.

228.Булахов М. Г. Комаров Михаил Федорович // Восточнославянские языковеды : биобиблиогр. слов. / М. Г. Булахов. – Минск, 1978. – Т. 3 : (Л–Я ; Дополнения к 1 и 2 томам). – С. 338.

229.Комаров Михаил Федорович // Новый энцикл. слов. / Укр. сов. энцикл. слов. / редкол.: Ф. С. Бабичев (гл. ред.) [и др.]. – Киев, 1988. – Т. 2 : Каптаж–Протерогиния. – С. 104 : портр.

- 230.Комаров Михайло Федорович // Українська журналістика в іменах : матеріали до енциклопед. слов. – Львів, 1996. – Вип. 3. – С. 179–181.
- 231.Комаров Микола Федорович // Мистецтво України : біогр. довід. / упоряд.: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський. – Київ, 1997. – С. 313.
- 232.Комаров Михаїл Федорович // Рус. биогр. слов. / сост.: П. Каллиников, И. Корнеева. – Москва, 1999. – Т. 8 : Кабанова–Косой. – С. 379.
- 233.Терещук О. Комаров Михайло Федорович // Українська журналістика в іменах : матеріали до енциклопед. слов. / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника, НДЦ періодики ; за ред. М. М. Романюка. – Львів, 2001. – Вип. 8. – С. 343–344.
- 234.Комаров Михайло Федорович // Діячі січеславської «Просвіти» (1905–1921) : біобібліогр. слов. / М. П. Чабан. – Дніпропетровськ, 2002. – С. 248–249 : фот.
- 235.Комаров Михайло Федорович // Провідники духовності в Україні : довідник / за ред. І. Ф. Куласа. – Київ, 2003. – С. 444-445.
- 236.Комаров Михайло Федорович // Хто є хто на Дніпропетровщині. Наши земляки : довід.-біогр. вид. / авт.-упоряд. В. В. Болгов. – Київ, 2005. – Вип. 1. – С. 30–31.
- 237.Кононенко В. О. Комаров Михайло Федорович // Українські бібліографи. Біографічні відомості. Професійна діяльність. Бібліографія / авт.-уклад.: Р. С. Жданова, Н. І. Абдуллаєва, В. О. Кононенко. – Київ, 2008. – Вип. 1. – С. 187–189.

-
- 238.Сумцов Н. Ф. М. Ф. Комаров // Современная малорусская этнография / Н. Ф. Сумцов. – Киев : Тип. Корчак-Новицкого, 1897. – [Вып. 2]. – С. 24–25. – Відбиток з журн. «Киевская старина».
- 239.Ковальчук Л. Михаил Федорович Комаров // Изв. Одес. библиогр. о-ва. – Одесса, 1913. – Т. 2, вып. 7. – С. 323325.
- 240.Гр. Т-ко. Михайло Фед. Комаров (Комарь) // Запорожські вольності / М. Комарь [псевд.]. – Вид. 2-е. – Київ, 1917. – С. 2.
- 241.Дорошенко В. В. Життє і слово : ст. на літ.-громад. теми / В. В. Дорошенко ; передм. авт. ; обкл. Г. Колцуняка. – Київ ; Львів : Накладом вид-ва «Шляхи». Друк. Наук. т-ва ім. Шевченка, 1918. – XIV, 164 с. – (Новітня бібліотека ; ч. 32). – *Із змісту*: Михайло Комаров (1844–1913). – С. 97–114; Нові книжки по історії української літератури. – С. 149–163.
- 242.Кримський А. Михайло Комар // Розвідки, статті та замітки / А. Кримський. – Київ, 1928. – С. 292–309. – (Зб. іст.-філол. від-ня УАН ; кн. 57).
- 243.Гуменюк М. П. М. Ф. Комаров // Українські бібліографи XIX – початку ХХ століття : нариси про життя та діяльність / М. П. Гуменюк. – Харків, 1969. – С. 45–59.
- 244.Історія міст і сіл : в 26 т. – Київ : Гол. ред. УРЕ АН УРСР, 1969. – [Т.] : Дніпропетровська область / редкол. тому: А. Я. Пащенко (голова) [та ін.]. – *Із змісту*: С. Дмитрівка : [є загадка про М. Ф. Комарова, уродженця цього села]. – С. 651.
- 245.Кримський А. Ю. Михайло Комар // Твори : у 5 т. / А. Ю. Кримський. – Київ, 1972. – Т. 2 : Художня проза. Літературознавство і критика. – Київ, 1972. – С. 591–604.

- 246.Грицюта М. С. Михайло Комаров (1844–1913) // Історія української літературної критики : дожовт. період. – Київ, 1988. – С. 264.
- 247.Михайло Комаров (1844–1913) // Історія української літературної критики / відп. ред. П. М. Федченко. – Київ, 1988. – С. 258–264 : фот.
- 248.Швидько Г. Михайло Комаров // Моє Придніпров'я : календар пам'ятних дат Дніпропетр. обл. на 2004 р. : бібліогр. покажч. – Дніпропетровськ, 2003. – С. 59–62.
- 249.Антонець Н. Б. Комаров Михайло Федорович // Українська педагогіка в персоналях : навч. посіб. : у 2 кн. / за ред. О. В. Сухомлинської. – Київ, 2005. – Кн. 1. – С. 469–475.
- 250.Зленко Г. Комаров Михайло Федорович (1844–1913) // Епістолярна спадщина акад. Д. І. Яворницького / упоряд.: С. Абросимова, Н. Василенко, А. Перкова ; за заг. ред. Н. Капустіної. – Дніпропетровськ, 2005. – Вип. 4 : Листи Д. І. Яворницького до діячів науки і культури. – С. 441–442.
- 251.Палієнко М. Комаров Михайло Федорович // «Кіевская Старина» у громадському та науковому житті України (кінець XIX – початок ХХ ст.) / М. Палієнко. – Київ, 2005. – С. 249.
- 252.Чабан М. Михайло Комаров // Птахи з гнізда Придніпров'я / М. Чабан. – Дніпропетровськ, 2005. – С. 195–208 : фот.
-
- 253.Сумцов Н. Ф. М. Ф. Комаров // Київ. старина. – 1895. – Т. 49 (май). – С. 197–198.
- 254.Кримський А. Михайло Комар // Зоря. – 1896. – Ч. 18. – С. 358–360 : портр.

- 255.Комаров М. // Нова громада. – 1906. – № 2. – С. 148–152.
- 256.Д. В. М. Ф. Комаров // Укр. жизнь. – 1913. – № 7/8. – С. 125-126.
- 257.Михайло Федорович Комаров // Письмо з Просвіти. – Львів, 1913. – Ч. 8. – С. 249–250.
- 258.Гуменюк М. П. Український бібліограф XIX століття : М. Ф. Комаров // Сов. біблиогр. – 1957. – Вып. 47. – С. 61–66 : фот.
- 259.Гуменюк М. Михайло Федорович Комаров // Соц. культура. – 1968. – № 12. – С. 41 : портр. – (Біля джерел української бібліографії).
-
- 260.Дійсні члени Товариства : філологічна секція : Михайло Комаров, нотар в Одесі, член язикової комісії. Іменування д. чл. 25/3 1901 р. // Хроніка укр.-рус. Наук. т-ва ім. Шевченка у Львові. – 1902. – Вип. 1, ч. 9. – С. 18.
- 261.Дописі (од наших корреспондентів). Одеса : [про вибори депутатів у Думу, зокрема про кандидатуру М. Комарова] // Рідний край. – 1906. – № 14. – С. 13–14. – Підпис: С. П-ко.
- 262.Михайло Комаров, письменник з російської України : [почесний член «Просвіти» у Львові] // Сорок літ діяльності «Просвіти» : (в 40-літній ювілей Товариства) : (з портр., іл. і ма-пою) / написав М. Лозинський. – Львів, 1908. – С. 40.
- 263.Список учеников, окончивших курс учения и выпущенных с аттестатами со времени основания Екатеринославской гимназии по 1905 год включительно : [у 1862 р.: Комаров М.] // Столетие Екатеринославской классической гимназии 1805–1905 гг. : крат.

ист. очерк / сост. преподаватель гимназії Ф. Локоть. – Екатеринослав, 1908. – С. 338.

264.Хроніка «Українського Наукового Товариства в Київі» : [М. Комаров серед членів т-ва] // Зап. Укр. т-ва в Київі / ред. ком.: М. Грушевський, Г. Павлуцький, В. Перетц. – Київ, 1908–1912.

Кн. 1. – 1908. – С. 155.

Кн. 4. – 1909. – С. 159.

Кн. 7. – 1910. – С. 114.

Кн. 8. – 1911. – С. 126.

Кн. 10. – 1912. – С. 163.

265.Бутрин М. Л. «Матеріали до української бібліографії» в бібліографічній діяльності НТШ : [М. Комаров серед членів бібліографічної комісії] // Поліграфія і вид. справа. – 1997. – Вип. 32. – С. 185–188.

266.Черниш Н. Бібліографічна комісія НТШ як центр дослідження української книги (1909–1939) : навч. посіб. / Н. Черниш – Київ : Наша культура і наука, 2006. – 215 с. – М. Комаров названий серед членів бібліографічної комісії. – С. 32.

267.Отчет Общества имени Т. Г. Шевченка для вспомоществования нуждающимся уроженцам Южной России, учащимся в высших учебных заведениях С.-Петербурга : за время 29 ноября 1898 г. – 31 декабря 1899 г. – Санкт-Петербург : Тип. А. Е. Колпинского, 1900. – 14 с.

Серед дійсних членів товариства, що вступили в число членів до 20 квітня 1900 р., – М. Ф. Комаров. Його ім'я є в списках товариства за 1900–1912 pp.

268.Отчет Українського Товариства «Просвіта» в Одесі за 1906 рік. – Одесса : Друк. Е. И. Фесенко, 1907. – С. 7, 15, 16, 19, 27.

269. Отчет Українського Товариства «Просвіта» в Одесі за 1907 рік. – Одеса : Друк. Е. И. Фесенко, 1907. – С. 24.

270. Звіт Українського Товариства «Просвіта» в Одесі за 1908 рік. – Одеса : Тип. «Ізящество», 1909. – С. 4, 26.

271. Звіт Одеського Українського клуба за 1910 рік (з 11 квітня по 31 грудня). – Одеса : Друк. Т. Кумана, 1911. – С. 3, 5, 7, 8.

272. Звіт діяльності Музично-Драматичної спілки «Українська Хата» в Одесі за 1912 рік. – Одеса : Друк. М. Прищепова, 1912. – С. 3, 6, 10.

273. Звіт Одеського Українського клуба за 1911 рік. – Одеса : Центр. друк., 1912. – С. 3, 8, 23.

274. Звіт Одеського Українського клуба за 1912 рік : 3-й рік існування Т-ва. – Одеса : Друк. й оправня І. Скальского, 1913. – С. 5, 6, 36.

275. Памятная книжка Воронежской губернии за 1878–1879 гг.

У числі присяжних прокурорського нагляду Острогозького повіту, Воронезької губернії, значиться колегальний асесор Михайло Федорович Комаров (Государственный архив Воронеж. обл. – Отд. IV. – С. 93).

276. Киевский адрес-календарь с месяцесловом / сост. Н. Тарновский. – 3-й год. изд. – Киев, 1883. – VIII, 296, 8 с.

На с. 88: Министерство юстиции. Присяжные поверенные: ...Комаров Михаил Федорович – Б. Владимирская, д. Криницкой, против театра...

277.Киевский ежегодник с календарем и адресами домовладельцев города Киева на 1885 г. – Киев, 1884. – 168 с.

На с. 40: Присяжные поверенные: ...Комаров Мих. Фед. – Большая Владимирская, д. 43...

278.Личный состав правительственные и общественных учреждений и алфавитный список населенных мест Киевской губернии. – Киев, 1885. – С. 89.

279.Сборник сведений по Киевской губернии и Адрес-календарь на 1887 год / сост. В. Г. Мозговой. – Киев, 1887. – 248, 88 с.

*На с. 79 (пагінація другого ряду): Уманський уезд:
Нотариусы: ... младшие: Михаил Федорович Комаров... Адресу не указано.*

280.Адрес-календарь Одесского градоначальства на ... год. – Одесса, 1887–1913. – (Нотариусы в г. Одессе).

...на 1888 : Михаил Комаров (к месту службы не приб.). – 1887. – С. 114.

...на 1889 : Михаил Федорович Комаров (Почтовая, дом Залужного, № 27, кварт. там же). – 1888. – С. 123.

...на 1890 : Михаил Федорович Комаров (Почтовая, дом Залужного, № 25, кварт. – Почтовая, д. № 27). – 1889. – С. 124.

...на 1891 : Михаил Федорович Комаров (Почтовая, д. № 25, кв. – Почтовая, д. № 27). – 1890. – С. 121.

...на 1892 : Михаил Федорович Комаров (Почтовая, д. № 25, кв. – Почтовая, д. № 27). – 1891. – С. 120.

...на 1893 : Михаил Федорович Комаров (Почтовая, д. № 25, кв. – Почтовая, д. № 27). – 1892. – С. 121.

...на 1894 : Михаил Федорович Комаров (Почтовая, д. № 25, кв. – Почтовая, д. № 27). – 1894. – С. 133.

...на 1895 : Михаил Федорович Комаров (Почтовая, д. № 25, кв. – Почтовая, д. № 27). – 1895. – С. 132.

...на 1896 : Михаил Федорович Комаров (Почтовая, д. № 25, кв. – Почтовая, д. № 27). – 1895. – С. 133.

- ...на 1897 : Михаил Федорович Комаров (Почтовая, д. № 25, кв. – Почтовая, д. № 27). – 1897. – С. 132.
- ...на 1898 : Михаил Федорович Комаров (Почтовая, д. № 25). – 1897. – С. 120.
- ...на 1899 : Михаил Федорович Комаров (Почтовая, д. № 25). – 1898. – С. 123.
- ...на 1900 : Михаил Федорович Комаров (Почтовая, д. № 25). – 1899. – С. 99.
- ...на 1901 : Михаил Федорович Комаров (Почтовая, д. № 25). – 1900. – С. 115.
- ...на 1902 : Михаил Федорович Комаров (Почтовая, д. № 25). – 1902.
- ...на 1903 : Михаил Федорович Комаров (Почтовая, д. № 25). – 1903. – С. 469.
- ...на 1904 : Михаил Федорович Комаров (Почтовая, 27). – 1904. – С. 360.
- ...на 1905 : Михаил Федорович Комаров (Екатерининская, 17). – 1905. – С. 309.
- ...на 1906 : Михаил Федорович Комаров (Екатерининская, 17). – 1906. – С. 68.
- ...на 1907 : Михаил Федорович Комаров (Почтовая, 25). – 1907. – С. 77.
- ...на 1908 : Михаил Федорович Комаров (Жуковского, 25). – 1908. – С. 119.
- ...на 1909 : Михаил Федорович Комаров (Жуковского, 25). – 1909. – С. 147.
- ...на 1910 : Михаил Федорович Комаров (Жуковского, 27). – 1910. – С. 166.
- ...на 1911 : Михаил Федорович Комаров (Жуковского, 25). – 1911. – С. 168.
- ...на 1912 : Михаил Федорович Комаров (Жуковского, 25). – 1912. – С. 181.
- ...на 1913 : Михаил Федорович Комаров (Жуковского, 25). – 1913. – С. 185.

281. Адрес-календарь и справочная книга Киевской губернии на 1888 год / под ред. В. Г. Мозгового. – Киев, 1888.

На с. 112: Учреждения в городе Умане и уезде: Нотариусы: ...Михаил Федорович Комаров... Адресу не указано.

282. Адресная книга русских библіофилов и собирателей гравюр, литографий, лубков и прочих произведений печати / сост. М. Я. Параделов. – Москва : Изд. Антиквар. Кн. отд. при Магазине древностей и редкостей М. Я. Параделова, [1904]. – С. 53.

283. Адресы библиофилов и коллекционеров, указанных другими лицами без сведения о библиотеках и коллекциях : [зокрема адреса М. Ф. Комарова] // Справочная книга для русских библиофилов и коллекционеров / сост. Е. А. Шуманський. – Одесса, 1905. – С. 139.

284. Нотаріус М. Ф. Комаров доводит до сведения публіки, что контора его открыта с 28 сего октября и помещается на углу Почтовой и Екатерининской ул., в д. Залужного, № 25, против почтовой конторы, где б. контора нотаріуса А. Галки // Одес. вестн. – 1887. – 28 окт. (№ 280). – С. 1 ; 30 окт. (№ 292). – С. 1 ; 3 нояб. (№ 296). – С. 1.

285. Михайло Комаров : [портр.] // Зоря. – 1896. – Ч. 18. – С. 343. – Підпис: Комар.

286. П'ядик Ю. Фотографія з багатьма невідомими : [зроблена 1 верес. (за ст. стилем) 1903 р. у Полтаві – на святі з нагоди відкриття пам'ятника Іванові Котляревському; на знімку – М. Ф. Комаров] // Вітчизна. – 1989. – № 2. – С. 194–205.

ПСЕВДОНІМИ. КРИПТОНІМИ

287. Комаров Б. Матеріали до словника псевдонімів та криptonімів українських авторів // Зап. Укр. бібліогр. т-ва в Одесі. – 1928. – Ч. 1. – С. 5–16. – *Із змісту*: К. М. – С. 9 ; К. Михайло. – С. 9 ; Комар М. – С. 10 ; Комарь М. – С. 10 ; Нейжмак М. – С. 11 ; У. М. (Уманець М.). – С. 12 ; Хуторянин. – С. 12.
288. Тулуб О. Матеріали до «Словника псевдонімів українських письменників» // Зап. іст.-філол. відділу / Укр. акад. наук ; за гол. ред. Агатангела Кримського. – У Київі, 1928. – Кн. 16. – С. 223–254. – *Із змісту*: п. 690 (Мих. К.), 788 (Одесит), 1176 (Уманець М.), 1177 (Уманець).
289. Тулуб О. Словник псевдонімів українських письменників : (матеріали). – У Київі : З друк. Укр. акад. наук, 1928. – 34 с. – *Із змісту*: п. 690 (Комаров М.) ; С. 16 (Мих. К.) ; п. 788 (Одесит). – С. 17 ; п. 1176, 1177 (Уманець М., Уманець). – С. 23.
290. Масанов И. Ф. Словарь псевдонимов русских писателей, ученых и общественных деятелей. В 3 т. Т. 2 и 3. – Москва : Изд-во Всесоюз. кн. палаты, 1949. – С. 15, 23, 162, 726.
291. Масанов И. Ф. Словарь псевдонимов русских писателей, ученых : Алфавитный указатель псевдонимов. Псевдонимы русского алфавита : в 4 т. – Москва : Изд-во Всесоюз. кн. палаты, 1956–1960.
Т. 2 : К–П. – 1957. – С. 145, 154, 163, 193, 193, 290.
Т. 3 : Р–Я. – 1958. – С. 185, 220.
Т. 4 : Алфавитный указатель авторов. – 1960. – С. 231, 240.
292. Дей О. І. Словник українських псевдонімів та криptonімів (XVI–XX ст.) – Київ : Наук. думка, 1969. – С. 131, 205, 236, 240, 243, 255, 268, 283, 327, 331, 372, 374, 385, 390, 483.

293. Еппель В. Нові матеріали до словника українських псевдонімів / Київ. нац. ун-т будівництва і архітектури. – Київ, 1999. – С. 44.

ЮВІЛЕЇ, ПАМ'ЯТНІ ДАТИ

294. Єрофеєв Ів. М. Ф. Комаров (1844–1944) // Україна. – 1944. – № 11/12. – С. 39 : портр.

295. Чередниченко В. Михайло Федорович Комаров : (з нагоди 100-річчя з дня народж.) // Літ. і мистецтво. – 1944. – 22 серп. (№ 24).

296. Недзвідський А. В. Выдающийся деятель украинской культуры : к 100-летию со дня рождения М. Комарова // Большевист. знамя. – 1945. – 6 янв.

297. Стешенко Яр. Засновник української бібліографії : [до 120-річчя від дня народж.] // Літ. Україна. – 1964. – 22 груд. – С. 4.

298. Зленко Г. Д. Неутомимый работник : к 140-летию со дня рождения М. Ф. Комарова // Веч. Одесса. – 1984. – 23 янв. ; Сов. біблиографія. – № 1. – С. 67–68.

299. Галяс В. Т. Посвята бібліографу з Одеси : [до 150-річчя від дня народж.] // Одес. ун-т. – 1994. – 3 лют. – С. 4.

300. Глядченко М. Нетленные сокровища Одессы : [про виставку до 150-річчя від дня народж.] // Юг. – 1994. – 2 февр.

301. Єлисеєв А. Самобутній талант : (до 150-річчя з дня народж. Михайла Федоровича Комарова) // Бористен. – 1994. – № 7. – С. 12–13.

- 302.Зленко Г. Д. Жива спадщина : до 150-річчя від дня народж. М. Ф. Комарова і 70-річчя заснування Укр. бібліогр. т-ва в Одесі // Кур'єр Кривбасу. – 1994. – № 20/21. – С. 9–14 ; Демократ. дійствие. – 1995. – № 2. – С. 23–25. – (Іст. календар).
- 303.Зленко Г. Д. Залишив нам у спадок // Слово і час. – 1994. – № 1. – С. 12–15 ; Одес. ун-т. – 13 квіт. – Назва: Залишив у спадок Михайло Комаров : до 150-річчя від дня народж.
- 304.Зленко Г. Д. Михайло Комаров та його бібліотека : (до 150-річчя від дня народж.) // Бібл. вісн. – 1994. – № 3. – С. 29–33. – (Видатні діячі бібл. справи в Україні).
- 305.Кракалія Р. «Був отаманом серед одеських українців» : виповнилося 150 років від дня народж. М. Ф. Комарова // Чорномор. новини. – 1994. – 29 січ.
- 306.Критик, фольклорист, переводчик : [про виставку до 150-річчя від дня народж. М. Ф. Комарова] // Одес. вестн. – 1994. – 1 февр. – Без підпису.
- 307.Трохлиб В. Биография – за письменным столом : 150 лет Михаилу Комарову // Одес. известия. – 1994. – 20 сент.
- 308.Зленко Г. Д. Спадок Михайла Комарова : до 155-річчя від дня народж. видат. діяча укр. культури // Прес-кур'єр. – 1999. – 28 янв. – С. 14. – (Я вам не скажу за всю Одессу).
- 309.Швидько Г. К. Комаров Михайло Федорович : [до 160-річчя від дня народж.] // Моє Придніпров'я : календар пам'ятних дат Дніпропетр. обл. на 2004 рік : бібліогр. покажч. – Дніпропетровськ, 2003. – С. 59–62.
- 310.Зленко Г. Д. Борг Михайліві Комарову : сповнюється 160 років від народж. визнач. укр. літ. і громад. діяча // Чорномор. новини. – 2004. – 24 січ. – С. 4.

- 311.Каменева Е. А. Михаил Комаров – библиограф, літератор и общественный деятель : [до 160-річчя з дня народж.] // Вестн. БАЕ. – Москва, 2004. – № 4. – С. 77–78.
- 312.23 січня – 165 років від дня народження Комарова Михайла Федоровича, українського бібліографа, літературознавця, фольклориста (1844–1913) // Знаменні дати і події 2009 року : культура і мистецтво. – Київ, 2008. – С. 29.
- 313.Бібліограф-новатор : до 170-річчя від дня народж. М. Ф. Комарова (1844–1913) // Календар знаменних і пам'ятних дат. № 1, 2014 / уклад. Г. В. Массовер ; відп. ред. Н. В. Регідайлло. – Київ, 2013. – С. 54–62 : фот.
- 314.[170 років від дня народження Михайла Федоровича Комарова] // Календар знаменних і пам'ятних дат на 2014 рік / Дніпропетр. обл. універс. наук. б-ка ім. первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія. – Дніпропетровськ, 2013. – С. 19.
- 315.Березюк Н. Видатний вітчизняний бібліограф Михайло Федорович Комаров : (до 170-річчя від дня народж.) // Бібл. форум України. – 2014. – № 2 (44). – С. 36–41 : портр.
- 316.Гоголина Т. А. Архив Михаила Федоровича Комарова [Електронний ресурс] : (к 170-летию со дня рождения) // XV Всеукраїнська виставка-форум «Українська книга на Одещині», 24–26 вересня 2014 року : каталог / упоряд. Л. М. Бур'ян. – Одеса, 2014. – С. 76–82 : портр. – Режим доступу: http://catalog.odnb.odessa.ua/ONNB_ec/NashiVid/sNaykVidan/sc530457.pdf.
- 317.Ісаєнко Л. Давав приклад як ставитися до рідного // Чорномор. новини. – 2014. – 1 лют. – Фот. – (До 170-річчя від дня народження М. Ф. Комарова).

318.Кінка С. Діяч одеської «Просвіти» // Одес. вісті. – 2014. – 16 січ. – С. 9 : фот. – (До 170-річчя М. Ф. Комарова).

319.Яцун Н. О. Книжкова колекція Михайла Федоровича Комарова : (до 170-річчя від дня народж.) // Скарбниця культури : зб. ст. / упоряд. Л. М. Бур'ян ; ОННБ ім. М. Горького. – Одеса, 2014. – Вип. 4. – С. 197–213 : іл. – (До 185-річчя ОННБ ім. М. Горького).

320.Пархоменко В. М. Шевченкіана М. Ф. Комарова : (до 170-річчя від дня народж.) // Наук. праці Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І. Огієнка / [редкол.: С. А. Копилов (голова), В. С. Прокопчук (відп. ред.)] [та ін.]. – Кам'янець-Подільський, 2015. – С. 102–107. – (Серія «Бібліотекознавство. Книгознавство» ; вип. 4).

ВІДГУКИ НА СМЕРТЬ М. Ф. КОМАРОВА

321.Василько Ан. Пам'яті М. Комарова // Рада. – 1913. – № 194. – С. 2, 3.

322.Вороний М. Михайло Комаров // Сяйво. – 1913. – № 7/9. – С. 182.

323.Гр. Т-ко. Похорон М. Ф. Комарова // Рада. – 1913. – № 183. – С. 3.

324.Две могили : [про похорон М. Ф. Комарова] // Одес. листок. – 1913. – 9 авг. (№ 185). – С. 2.

325.Дорошенко В. Михайло Комаров : [некролог] // Ілюстрована Україна. – 1913. – Ч. 17/18 (15 верес.). – С. 4–5 : портр.

326.Дорошенко В. Михайло Комар (Комаров) : [некролог] // Літ.-наук. вістн. – 1913. – Т. 64, кн. 10. – С. 120–131.

- Відгуки:** Петлюра С. Былое в украинских журналах : [зокрема про ст. В. Дорошенка] // Голос минувшого. – 1914. – № 3 (март). – С. 273–274. – (Обзор журналов).
- 327.Дорошенко В. Памяти М. Ф. Комарова (1844–1913) // Укр. жизнь. – 1913. – № 9. – С. 86–93.
- 328.Єфремов С. Пам'яті Михайла Комарова // Рада. – 1913. – № 187. – С. 1, 2 : портр.
- 329.К кончине М. Ф. Комарова : [про низку статей пам'яті М. Ф. Комарова в укр. та галиц. виданнях, зокрема наведено текст телеграми від ред. газ. «Рада»] // Одес. листок. – 1913. – 10 авг. (№ 186). – С. 3.
- 330.М. Ф. Комаров : (некролог) // Одес. листок. – 1913. – 9 авг. (№ 185). – С. 3.
- 331.М. Ф. Комаров : (некролог) // Одес. новости. – 1913. – 9 (22) авг. (№ 9095). – С. 3 : фот. – Без підпису.
- 332.М. Ф. Комаров : [некролог] // Укр. жизнь. – 1913. – № 7/8. – С. 125–126. – (На Украине и вне ее).
- 333.М. Ф. Комаров : [некролог] // Юж. мысль. – 1913. – 9 авг. (№ 586). – С. 3.
- 334.Михайло Комаров // Життє і знаннє. – 1913. – Ч. 4. – С. 10.
- 335.Михайло Комаров : [некролог] // Діло. – 1913. – 23 серп. (ч. 187). – С. 2.
- 336.Михайло Федорович Комаров : [некролог] // Одес. листок. – 1913. – 8 авг. (№ 184). – С. 1.

337. Михайло Федорович Комаров : [некролог] // Рада. – 1913. – № 180. – С. 1, 2.
338. Михайло Федорович Комаров (Комар) : [некролог] // Письмо з Просвіти. – 1913. – Ч. 8 (серп.). – С. 249–250. – (Всячина).
339. Михальчук К. На вічну пам'ять товаришам / Кость Михальчук // Рада. – 1913. – № 187. – С. 1.
340. Над труною М. Ф. Комарова : [співчуття родині від курських українців, службовців контори М. Ф. Комарова, голови бакинської «Просвіти» Л. Р. Кобилянського, українців з Гадяча, д. Шрага з Чернігова] // Рада. – 1913. – № 186. – Без підпису.
341. Памяти М. Комарова (1844–1913) // Укр. хата. – 1913. – № 10 (жовт.). – С. 641–642. – Без підпису.
342. [Повідомлення про смерть М. Ф. Комарова] // Изв. Одес. библиогр. о-ва. – 1913. – Т. 2, вып. 6. – С. 281.
«6-го августа с. г. на собственной даче под Одессой скончался член Одесского Библиографического Общества М. Ф. Комаров, выдающийся библиограф и знаток украинской литературы.
В следующем выпуске “Известий О. Б. О-ства” будет помещена его биография с полным перечнем его печатных работ».
343. [Повідомлення про смерть М. Ф. Комарова] // Рада. – 1913. – № 180. – С. 1.
344. Пчілка О. Михайло Комаров // Рідний край. – 1913. – № 5. – С. 13–16.
345. Сімович В. Похорони Михайла Комарова // Діло. – 1913. – 25 серп. (ч. 188). – С. 2.

- 346.[Скончались в Одессе : М. Комаров...] // Одес. новости. – 1913. – 11 (24) авг. (№ 9097). – С. 1. – Без підпису.
- 347.Степовий В. М. Ф. Комаров // Дніпрові хвилі. – 1913. – № 15/16. – С. 237–240.
- 348.Тищенко Гр. З останніх днів М. Ф. Комарова // Рада. – 1913. – № 183. – С. 3.
-
- 349.Ілюстрований народний календар Товариства «Просвіта» на звичайний рік 1914 / [ред. Ю. Балицький ; обкл. І. Косинина]. – Львів : Коштом Т-ва «Просвіта», з друк. Наук. Т-ва ім. Шевченка. – 1914. – Річник 37. – XXXX, 224, 40 с. : іл., табл. – (Ч. 374). – *Із змісту:* М. В. Пам'яті сих, що від нас відійшли : [М. Комаров та ін.]. – С. 216.
- 350.Черкасенко С. Українське житє року 1913 : [згадка про смерть М. Комарова] // Літ.-наук. вістн. – 1914. – Т. 65, кн. 1 (січ.). – С. 176.
- 351.Бабанський К. М. Ф. Комаров (6 серп. 1913 р.) : [до 5-х роковин смерті] // Вільне життя. – 1918. – 21 (6) серп. (№ 113). – С. 1-2.
- 352.П. К. Пам'ятка про земляка – Уманця // Громадське життя. – 1919. – № 3. – С. 16–19.
- 353.Гордиєвський М. М. Ф. Комаров : до 15-х роковин смерті // Изв. Одес. окружкома КПБу, Облисполкома и ОСППС. – 1928. – 29 авг. (№ 2625). – С. 2 : портр.
- 354.Дорошенко В. Пам'яті українських бібліографів : (Д. Дорошенко, І. Калинович, М. Комаров, І. Кревецький, З. Кузе-

ля, І. Левицький) // Наук. зб. / Укр. Вільна Акад. наук. – Нью-Йорк, 1953. – Т. 2. – С. 175–184.

355. Гуменюк М. П. Внесок бібліографа : до 50-річчя з дня смерті М. Ф. Комарова // Літ. Україна. – 1963. – 13 серп.

ЗАПОВІТ М. Ф. КОМАРОВА

356. Д.В. Заповіт М. Ф. Комарова // Рада. – 1913. – № 187. – С. 2.

«Ми вже оповіщали, що всю свою українську бібліотеку М. Ф. Комаров заповів Одесському Українському Клубу. Тепер виясняються останні подробиці заповіту.

Вся спадиця передходить в руки двох синів, п'яти дочок і дружини небіжчика.

В заповіті небіжчик просить свого старшого сина Богдана четверту долю його частини спадиці поділити між тими українськими інституціями, в яких М. Ф. був членом. Таким чином однакові суми мають бути переданими в такі українські інституції:

1) Благодійному товариству видання дешевих книжок в Петербурзі.

2) Товариству ім. Шевченка для допомоги вихованцям вищих шкіл Петербурга, що родом з України.

3) Одесському Українському Клубові.

4) Товариству «Українська хата» в Одесі.

5) Товариству «Просвіта» у Львові.

6) Науковому товариству ім. Шевченка у Львові.

На той випадок, як Одесський Український Клуб буде закрито, бібліотека має перейти в бібліографічне товариство при Одесському університеті. Право власності на всі друковані і недруковані твори під його прізвищем або псевдонімами (М. Комарь,

М. Уманець), М. Ф-ч передав своїй дружині Л. Б. Комаровій».

357. Завещание М. Ф. Комарова // Одес. новости. – 1913. – 13 (26) авг. (№ 9098). – С. 3. – Без підпису.

358. Завещаніе М. Ф. Комарова // Укр. жизнь. – 1913. – № 9. – С. 98 ; № 10. – С. 84 ; Рада. – № 187. – С. 2.

359. Завещание М. Ф. Комарова, содержание котрого сообщено в «Укр. жизни» № 9, 1913, С. 98, утверждено одесским окружным судом // Укр. жизнь. – 1913. – № 10. – С. 84.

360. Павленко С. [Про затвердження 23 вересня 1913 р. заповіту М. Ф. Комарова, про розподіл майна та долі бібліотеки] // Рада. – 1913. – № 225.

ПРИСВЯТИ М. Ф. КОМАРОВУ ТА ЙОГО РОДИНІ

361. Українка Л. На крилах пісень : твори Лесі Українки. – Львів : Накладом авторки ; З друк. Т-ва ім. Шевченка під зарядом К. Беднарського, 1892 [на обкл. 1893]. – III с. – *Із змісту*: «Подорож до моря» (посвята сім'ї Михайла Ф. Комарова).

362. Бобенко А. М. То не вітер одинокий : М. Комарові. Вельмішановному і невтомному робітникові на українській ниві : [вірш] // Зоря. – 1896. – Ч. 18. – С. 341. – Те саме // Перевесло : зб. віршів Андрія Бобенка / з передм. М. К. [М. Комарова]. – Одесса : Друк. Акц. Півд.-Рус. Т-ва Друк. справи, 1913. – С. 47–49. – Назва: М. Уманцю.

363. Одеська тьма і «Просвіта» : вірши «Проклятого Українця» : [сатиричні вірші про діяльність одеської «Просвіти», зокрема про

М. Комарова]. – Одесса : Тип. и Лит. М. Прищепова, 1908. – 16 с.
– Підпис: Українець І. М. Р-кій.

364.Чернявський М. Твори. В 10 т. Т. 8. У зеніті (1897–1914) :
поезії / Микола Чернявський. – Харків : Кооперативне вид-во
«Рух», 1928. – 255 с. – *Із змісту*: Присвяти М. Ф. Комарову :
Чернігів. – С. 95–97 ; Дуб і сосна. – С. 99 ; Мрії. – С. 121–122.

365.Жарко Я. Цар і Гетьман : присвячую Мих. Хвед. Комарові :
[балада] / публ. та вступ. ст. Г. Д. Зленка // Чорномор. комуна. –
1991. – 27 груд.

Відгук: Зленко Г. Д. Перегук через століття : [про долю поета
Я. В. Жарка та його баладу «Цар і Гетьман», яку він при-
святив М. Ф. Комарову] // Чорномор. комуна. – 1991. –
27 груд. – (Культура, історія, традиції).

НАУКОВІ РОЗВІДКИ

366.Абросимова С. В. Д. І. Яворницький : творча спадщина вче-
ного в культурно-громадському контексті кінця ХІХ – початку
ХХ століття : [зокрема про М. Комарова] // Наддніпрянська Укра-
їна : іст. процеси, події, постаті : зб. наук. пр. – Дніпропетровськ,
2003. – Вип. 2. – С. 118.

367.Агатангел Кримський : нариси життя і творчості / віdp. ред.
О. Д. Василюк [та ін.]. – Київ : [Стилос], 2006. – С. 456, 457, 458,
461, 462, 465, 470, 500, 504, 505.

368.Арюпіна Л. В. Історія формування іменних колекцій у фонді
ОДНБ ім. М. Горького : [зокрема про б-ку М. Комарова] // Іменні
колекції професорів Одеського (Новоросійського) університету в
науковій бібліотеці ОНУ – національне надбання держави : мате-
ріали наук.-практ. конф. Одеса, 25–26 квіт. 2000 р. – Одеса, 2001.
– С. 37–42.

- 369.Бабишкін О. В шуканні провідної зірки : [зокрема про родину М. Комарова] // Леся Українка в Криму / О. Бабишкін. – Сімферополь, 1955. – С. 8.
- 370.Баран М. Діяльність видавництва «Українське Слово» у Берліні : (за матеріалами листів Зенона Кузелі та Олександра Криги у відділі рукописів Львів. наук. б-ки ім. В. Стефаника НАН України) // Зап. Львів. наук. б-ки ім. В. Стефаника / редкол.: М. М. Романюк (відп. ред.) [та ін.]. – Львів, 2008. – Вип. 1 (16). – С. 496, 500, 512, 519.
- 371.Барвінський О. Видавництво «Руської історичної бібліотеки» // Спомини з моого життя / О. Барвінський. – Київ, 2004. – С. 367.
- 372.Бельницька О. М. Про окремі іменні архівні та книжкові колекції у фондах Одеської державної наукової бібліотеки : [зокрема про М. Комарова] / О. М. Бельницька, Е. І. Василевська // Скарбниця культури : зб. ст. / редкол.: О. Ф. Ботушанська (відп. ред.) [та ін.]. – Одеса, 2004. – Вип. 3. – С. 154–165. – (До 175-річчя Одес. держ. наук. б-ки ім. М. Горького).
- 373.Берман Я. З. М. В. Лисенко : матеріали до бібліографії : [зокрема про М. Комарова] // Зап. Укр. бібліогр. т-ва в Одесі. – 1929. – Ч. 2/3. – С. 123–125.
- 374.Библиотеки // По страницам истории Одессы и Одесчины / В. Загоруйко. – Одесса, 1960. – Вып. 2 : Период промышленного капитализма. Разночинский этап освободительного движения (1861–1895). – С. 102.
- 375.Бібліографічна комісія Наукового товариства імені Шевченка у Львові (1909–1939) : напрями діяльності та постаті : зб. наук. пр. / упорядкування і заг. ред. текстів Л. І. Ільницької ; відп. ред. М. М. Романюк ; Львів. нац. наук. б-ка України ім. В. Стефаника. – Львів, 2010. – С. 3, 5, 29, 31, 32, 44, 60, 143, 156, 163, 167, 207–220, 304, 405, 406.

- 376.Бібліографія праць авторів з прізвищем на «К» // Інвентарний опис особистого архіву Івана Калиновича / первинне опрац. архіву: Е. Гуменюк ; доопрац. архіву: М. Баран, Я. Сеник ; відп. за вип. О. Дзьобан ; відп. ред. Л. Крушельницька. – Львів, 1998. – С. 61.
- 377.«Бібліотека Т-ва вже приведена до порядку...» : [бібліотеци було пожертвовано багато книжок, зокрема М. Комаровим] // Звіт Укр. т-ва «Просвіта» в Одесі за 1908 рік. – Одеса, 1909. – С. 10.
- 378.Білецький О. Зібрання праць. У 5 т. Т. 2. Українська література XIX – початку ХХ століття / О. Білецький ; редкол.: М. К. Гудзій [та ін.]. – Київ : Наук. думка, 1965. – С. 88.
- 379.Блажкевич А. Дослідження розвитку краснавчої бібліографії Галичини як об'єкт генезису регіонального наукознавчого руху наукової молоді // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / редкол.: О. С. Онищенко (голова) [та ін.]. – Київ, 2010. – Вип. 27. – С. 371–383.
- 380.Болдирев О. Одеська громада : іст. нарис про укр. нац. відродження в Одесі у 70-ті рр. XIX – поч. ХХ ст. – Одеса : Маяк, 1994. – С. 93, 95, 96, 98–100, 104, 107, 110, 116, 122, 136.
- 381.Бондар М. П. Українська літературна творчість // Історія української культури : у 5 т. / голов. ред. Б. Е. Патон. – Київ, 2005. – Т. 4, кн. 2 : Українська культура другої половини ХІХ століття / редкол. тому: Г. А. Скрипник [та ін.]. – С. 127, 128, 181, 183.
- 382.Бур'ян Л. М. Григорій Дем'янович Зленко – дослідник спадщини Михайла Федоровича Комарова // Бібліотека ХХІ століття у новому соціокультурному вимірі [Електронний ресурс] : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 25–26 верес. 2014) / ОННБ ім. М. Горького ; упоряд. С. Г. Гриценко. – Одеса, 2015. –

С. 66–67. – Режим доступу: catalog.odnb.odessa.ua/ONNB_ec /NashiVid/sNaukVidan/327887.pdf.

383. Василюк О. А. Кримський і М. Комар – сподвижники в оприлюдненні поетичної творчості Степана Руданського // Агатангел Кримський: нариси життя і творчості / відп. ред. О. Д. Василюк [та ін.]. – Київ, 2006. – С. 455–471 ; Сходознавство. – 2004. – Вип. 25/26. – С. 14–30.

384. Видатний український біблиограф Михайло Федорович Комаров (1844–1913) : матеріали до круглого столу // Ізв. Одес. бібліогр. о-ва. – 1913. – Т. 2, вып. 7. – С. 323–336 : портр.

385. Вінцковський Т. Іван Митрофанович Луценко (1863–1919) : український націстворець / Т. Вінцковський, О. Музичко. – Київ : Гамазин, 2013. – С. 8, 40, 41, 47, 61, 81, 82, 86, 87, 94, 95, 174, 311, 323.

386. Волянская В. Между степью и морем : воспоминания / В. Волянская. – Москва ; Екатеринбург : Домашний архив, 2009. – 222 с. : ил.

387. Воробей П. И. Рабочий класс и украинское национальное движение : [зокрема про зв'язок членів одес. «Просвіти» з робітниками] // Российский пролетариат : облик, борьба, гегемония / редкол.: Л. М. Иванов (отв. ред.) [и др.]. – Москва, 1970. – С. 75.

388. Герасименко В. Я. Українська журналістика в Одесі (80–90-ті роки XIX ст.) // Іст. джерела та їх використання. – Київ, 1969. – Вип. 4. – С. 72–86.

389. Герасименко В. Українські альманахи 80–90 років XIX ст. в Одесі // Зап. Одес. наук. т-ва при У.А.Н. Секція іст.-філол. – Одеса, 1928. – № 1. – С. 23–25, 28, 29, 30, 32, 33, 37.

- 390.Герцен-издатель и его сотрудники : обзор М. Клевенского // Лит. наследство. – Москва, 1941. – [Т.] 41/42 : А. И. Герцен, [кн. 2]. – С. 572–620. – *Із змісту*: Сотрудники герценовских изданий : Комаров Михаил Федорович. – С. 596.
- 391.Гирич І. Б. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина XIX – початок ХХ ст.) : монографія / І. Б. Гирич. – Київ : Укр. письменник, 2014. – С. 15, 49, 136, 156, 157, 175, 278, 288, 329, 331, 468.
- 392.Гончарук Т. Г. Рецензії «Київської старовини» (1882–1906 рр.) на одеські видання : рефлексії та оцінки : [зокрема про М. Комарова] // Інтелігенція і влада. Серія : Історія : громад.-політ. наук. зб. / Одес. нац. політехн. ун-т. – Одеса, 2011. – Вип. 23. – С. 165–196. – (Історіографія та джерелознавство).
- 393.Грушевський М. С. Твори : у 50 т. / М. С. Грушевський ; ред-кол.: П. Сохань, Я. Дашкевич, І. Гирич [та ін.]; голов. ред. П. Сохань. – Львів : Світ, 2002 – .
 Т. 2 : Серія «Суспільно-політичні твори» (1907–1914) / упоряд., авт. передм.: І. Гирич, С. Панькова. – 2005. – С. 485, 635.
 Т. 3 : Серія «Суспільно-політичні твори» (1907 – березень 1917) / упоряд. С. Панькова. – 2005. – С. 216, 568, 589, 632, 653, 678, 711–712.
 Т. 4, кн. 2 : Серія «Суспільно-політичні твори» (листопад 1918 – жовтень 1926) / упоряд. С. Панькова. – 2013. – С. 380.
 Т. 7 : Серія «Історичні студії та розвідки» (1900–1906) / упоряд. М. Капраль. – 2005. – С. 670.
 Т. 8 : Серія «Історичні студії та розвідки» (1906–1916) / упоряд.: М. Капраль, А. Фелонюк. – 2007. – С. 531, 672.
 Т. 11 : Серія «Літературно-критичні та художні твори» : Літературно-критичні праці (1883–1931), «По світу» / упоряд. Г. Бурлака. – 2008. – С. 627, 695.

Т. 12 : Серія «Літературно-критичні та художні твори» :
Поезія (1882–1903) ; Проза, драматичні твори, переклади
(1883–1886) / упоряд. Г. Бурлака. – 2011. – С. 465, 478.

394.Грушевський М. С. Щоденник (1888–1894) /
М. С. Грушевський ; підгот. до вид., перед. слово, упорядкування,
комент. і післямова Л. Зашкільняка. – Київ : Книга, 1997. –
С. 152.

395.Гуменюк М. П. Біля джерел української радянської
бібліографії / М. П. Гуменюк. – Київ : Наук. думка, 1991. – 151 с.
– *Із змісту*: Бібліографія в наукових дослідженнях академіка АН
УРСР М. С. Возняка. – С. 45–53 ; Бібліографічні товариства на
Україні. – С. 61 ; Листи Б. М. Комарова до М. П. Гуменюка
(Ленінабад, 3.VI.58, 7.XII.58, 15.IV.60). – С. 128–133.

396.Гуменюк М. П. Українські бібліографи XIX – поч. XX
століття : нариси про життя та діяльність / М. П. Гуменюк. –
Харків : Кн. палата, 1969. – С. 6, 7, 23, 41, 45–59, 61, 62, 97, 101,
117, 133, 137, 147, 164, 165–167.

Відгук: Ісаєвич Я. Лоцмани книжкового моря // Жовтень. – 1970.
– № 6. – С. 142–143.

397.Гусейнов Г. Між часом і морем : колекція невигаданих
історій / Григорій Гусейнов. – Київ : Ярославів Вал, 2013. –
С. 286, 443, 532, 664.

398.Дзюба Г. А. Спрага народу і спрага Вітчизни : публіцистика
другої половини XIX – першої третини ХХ ст. : модель
національної ідентичності : монографія / Г. А. Дзюба. – Чернігів :
Вид. Лозовий В. М., 2012. – С. 19, 173, 195, 259.

399.Діденко І. І. До джерел української бібліографії : [зокрема
про М. Комарова] // Бібліотека. Наука. Культура. Інформація :
наук. пр. НБУВ / редкол.: О. С. Онищенко [та ін.]. – Київ, 1998. –
Вип. 1. – С. 173–177.

- 400.Дорошенко В. «Киевская Старина» і її «Покажчик» // Зап. Наук. т-ва ім. Шевченка / під ред. М. Грушевського. – Львів, 1912. – Т. 109, кн. 3. – С. 166–177.
- 401.[Дорошенко В.]. Огнище української науки. Наукове товариство імені Т. Шевченка : з нагоди 75-річчя його заснування / написав В. Дорошенко. – Нью Йорк ; Філадельфія, 1951. – С. 22, 27.
- 402.Дорошенко Д. Мої спомини про давнє минуле (1901–1914 роки) : наук.-попул. вид. / Д. Дорошенко. – Київ : Темпора, 2007. – С. 210.
- 403.Дорошенко І. Українська журналістика і критика другої половини XIX століття : лекції / І. Дорошенко. – Львів : ЛДУ ім. І. Франка, 1965. – С. 35, 39.
- 404.Дубова Т. Біобібліографія на сторінках «Бібліологічних вістей» (1923–1930 рр.) // Зап. Львів. наук. б-ки ім. В. Стефаника / М. М. Романюк (відп. ред.) [та ін.]. – Львів, 2003. – Вип. 11. – С. 174–180.
- 405.Дубова Т. Галичина і галичани на сторінках журналу «Киевская Старина» (1882–1906) : іст.-бібліогр. дослідження / Тетяна Дубова ; відп. ред. Л. В. Сніцарчук ; ЛННБ України ім. В. Стефаника. – Львів, 2012. – С. 9, 11. – Бібліогр. частина: п. 326, 330, 351, 526.
- 406.Дубровіна Л. А. Бібліотечна справа в Україні в ХХ столітті / Л. А. Дубровіна, О. С. Онищенко ; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т рукопису. – Київ, 2009. – С. 17, 19, 27, 55, 56, 121, 245, 296.
- 407.Дудко В. Тарас Шевченко : джерелозн. студії / В. Дудко. – Київ : Критика, 2014. – С. 280, 286, 323, 365, 371, 377.

- 408.Єгунова-Щербина С. Одеська громада кінця 1870-х років : (спомини) : [зокрема про М. Комарова] // За сто літ : матеріали з громад. і літ. життя України XIX і початків ХХ століття / за ред. акад. М. Грушевського. – [Київ], 1928. – Кн. 2. – С. 189–199. – (Записки колишньої Іст. секції Укр. наук. т-ва в Київі ; т. XXV).
- 409.Єфімова Г. І. Гортуючи сторінки «Україніки» ОДНБ ім. М. Горького : [зокрема про М. Комарова та його зібрання книжок] // Скарбниця культури : зб. ст. / редкол.: О. Ф. Ботушанська (відп. ред.) [та ін.] ; ред. І. С. Шелестович. – Одеса, 2004. – Вип. 3. – С. 139–141.
- 410.Єфремов С. Історія українського письменства / С. Єфремов. – Вид. 2-ге, без одмін. – [Київ] : Укр. учитель. Видано за допомогою Миколи Дмитрієва ; [Санкт-Петербург] : Тип. Т-ва под фірмою «Электро-Тип. Н. Я. Стойковой», [1911]. – С. 19, 20, 153, 154, 205, 275, 353, 384, 446.
Те саме. – Вид. 3-те, з одмінами і додатками. – Київ : Вік. Друк. Акц. т-ва «Петро Барський у Києві», 1917. – С. 18, 19, 142, 190, 256, 297, 298, 328, 356, 357, 363, 422.
Те саме : [у 2 т.]. – Фотопередрук вид. 1919 р. – Мюнхен, 1989.
Т. 1 : [Від початків по М. Костомарова] / фотопередрук вид. зі вступом Олекси Горбача. – С. 36, 51, 52, 65, 301, 378, 379.
Т. 2 : [Від Т. Шевченка по початок 1920-х років] / фотопередрук вид. з післямовою Олекси Горбача. – С. 42, 97, 141, 181, 191, 282.
- 411.Єфремов С. Статті; Наукові розвідки; Монографії / С. Єфремов ; упоряд., передм. та прим. Є. Соловей. – Київ : Наук. думка, 2002. – С. 141, 172, 332, 729.
- 412.Єфремов С. Щоденники, 1923–1929 / С. Єфремов ; упоряд.: О. І. Путро (голов. упоряд.) [та ін.]. – Київ : ЗАТ «Газета “РАДА”», 1997. – 848 с. : іл. – (Серія «Мемуари»). – Із змісту:

Про пропозицію М. Грушевського М. Кістяківському розібрати архів М. Комарова. – С. 620–621; Про Б. М. Комарова. – С. 652.

413.Журнал обыкновенного собрания Юго-Западного Отдела Императорского Русского Географического Общества 11 сентября 1874 г. : [інформація про надходження текстів пісень, дум, колядок і щедрівок, записаних М Комаровим в Ізюмському повіті, Харьковської губ.] // Зап. Юго-Запад. отдела Имп. Рус. Геогр. о-ва. – Киев, 1875. – Т. 2 : ...за 1874 год (с картою Буковины). – С. 26.

414.Загурский Л. Н. Указатель сочинений, представленных окончившими курс Юридического факультета Императорского Харьковского Университета, в период от 1822 г. по 1891 г., для получения степени кандидата : [1867 р. Комаров, тема «О собственном сознании подсудимого»] // Зап. Имп. Харьков. Ун-та. – 1906. – Кн. 2. – С. 49.

415.Закіпна Г. В. «Адвокат українського слова» // Дім князя Гагаріна : зб. ст. і публ. / Одес. держ. літ. музей ; редкол.: М. С. Давидова [та ін.]. – Одеса, 1997. – Вип. 1. – С. 55–62 : фот. – Тє саме // Одес. вестн. – 1994. – 18 июня. – С. 9 : портр.

416.Закіпна Г. В. Амвросій Ждаха – художник друкарні Є. І. Фесенка : [зокрема про підготовку М. Комаровим видання «Чорної ради» П. Куліша] // Вісн. Одес. іст.-краезн. музею / В. В. Солодова (голов. ред.). – Одеса, 2010. – № 8. – С. 14–16.

417.Закіпна Г. В. Духовний спадкоємець : [про Б. Комарова, сина М. Комарова] // Дом князя Гагарина : сб. науч. ст. и публ. / Одес. гос. лит. музей ; редкол.: Т. И. Липтуга, Г. Г. Семыкина, Е. Л. Яворская. – Одесса, 2007. – Вып. 4. – С. 61–85 : фот.

418.Закіпна Г. Михайло Федорович Комаров – перший бібліограф Котляревського / Г. Закіпна, А. Нірша // Іван Котляревський та українська культура XIX–XX століть : зб. наук. пр. /

відп. ред. Н. В. Хоменко ; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – С. 28–30.

419. Заруба В. Антін Синявський : життя, наукова та громадська діяльність (1866–1951) : монографія / В. Заруба. – Дніпропетровськ : Ліра ЛТД, 2003. – С. 48, 67–70, 72, 74–77, 82, 183, 185, 206, 210, 222, 229, 249.

420. Заруба В. Історик держави і права України академік М. Є. Слабченко (1882–1952) : монографія / В. Заруба. – Дніпропетровськ : Ліра ЛТД, 2004. – С. 53, 54, 62, 89, 128, 129, 136, 138, 146, 387.

421. Заруба В. Михайло Слабченко в епістолярній та мемуарній спадщині (1882–1952) / В. Заруба. – Дніпропетровськ : Юрид. акад. М-ва внутр. справ : Ліра ЛТД, 2004. – С. 7, 42, 120, 151, 152, 154, 160, 236.

422. Заруба В. Професор Антін Степанович Синявський : [зокрема про М. Комарова] // Постаті / В. М. Заруба. – Дніпропетровськ, 1993. – С. 192–200.

423. Захарина В. Ф. Голос революционной России : лит. рев. подполья 70-х годов XIX в. «Издания для народа» / В. Ф. Захарина. – Москва : Мысль, 1971. – С. 37–38.

424. Збірник пам'яті українського бібліографа Федора Максименка / упоряд.: Г. Домбровська, Л. Панів. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – С. 253, 266, 269, 315.

425. Зленко Г. Д. Акварельної ніжності лірик : [про зв'язки Я. Щоголєва з М. Комаровим] // Літа і люди : оповіді письменника-пошуковця / Г. Д. Зленко. – Одеса, 2009. – С. 189–191. – Тє саме // Думська площа. – 1998. – 20 черв.

426. Зленко Г. Д. Борг Степанові Руданському : [зокрема про М. Комарова] // З полону літ : літ.-крит. нариси / Г. Д. Зленко. – Київ, 1989. – С. 215–240.
427. Зленко Г. Д. Відсвіти Тараса Шевченка : розповіді про пошуки і знахідки / Г. Д. Зленко. – Одеса : Астропrint, 2009. – 344 с. – Із змісту: Зустріч на Пріорці. – С. 164–168; «Автограф не зберігся». – С. 176–182; З вуст до вуст. – С. 240–246; З-під пера Михайла Чалого. – С. 247–253; «Дуже тепла й щира муз» . – С. 259–263; Заборонений життєпис. – С. 264–272; «Шевченкіана» Михайла Комарова. – С. 273–288; «Поет – небіж поета». – С. 289–301.
428. Зленко Г. Д. Гніздо Комарових // Літа і люди : оповіді письменника-пошуковця / Г. Д. Зленко. – Одеса, 2009. – С. 109–134. – Те саме // Літ. Одеса. – 2003. – № 4. – С. 99–127.
429. Зленко Г. Д. Друкар Євтим Фесенко : [зокрема про знайомство першого на півдні укр. друкаря Є. Фесенка з М. Комаровим та видання творів М. Комарова] // Подорож у минуле : розповіді про пошуки і знахідки / Г. Д. Зленко. – Одеса, 2010. – С. 55–58.
430. Зленко Г. Д. З-під руки Петра Ніщинського : [зокрема про М. Комарова] // Літа і люди : оповіді письменника-пошуковця / Г. Д. Зленко. – Одеса, 2009. – С. 204–208.
431. Зленко Г. Д. Заборонений життєпис поета : [рукопис біографії Т. Шевченка, написаної М. Комаровим, у фондах ОДНБ ім. М. Горького] // З полону літ : літ.-крит. нариси / Г. Д. Зленко. – Київ, 1989. – С. 204–214 : фот. – Те саме // Наша культура. – 1984. – № 3. – С. 2–4.
432. Зленко Г. Д. Запізнілій борг : [про видання творів Ст. Руданського, зокрема М. Комаровим] // Нетлінне / Г. Д. Зленко. – Одеса, 1968. – С. 24–40. – Те саме // Літа і люди : оповіді письменника-пошуковця / Г. Д. Зленко. – Одеса, 2009. – С. 36–55.

433. Зленко Г. Д. Коли був в Одесі Іван Франко? : [зокрема про М. Комарова] // Літа і люди : оповіді письменника-пошуковця / Г. Д. Зленко. – Одеса, 2009. – С. 88–93. – Те саме // Думська площа. – 2001. – 1 черв.
434. Зленко Г. Д. М. Ф. Комаров і український книгодрук Одеси кінця XIX – початку ХХ століття // Книга в соціокультурному просторі : (досвід книговидання XIX–XX ст. і сучасні проблеми) : матеріали Міжнар. наук. конф., 3–5 трав. 1995 р. – Львів, 1995. – С. 91–93.
435. Зленко Г.Д. Михайло Комаров і його роль в історії Одеси // Південь України. Одеса : IV Міжнар. конгр. україністів : доп. та повідомл. Одеса, 26–29 серп 1999 р. / Міжнар. асоц. україністів, Одес. держ. ун-т ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1999. – С. 237–242.
436. Зленко Г. Д. Михайло Комаров та його бібліотека // Бібліотека М. Ф. Комарова : каталог зібр. Одес. нац. наук. б-ки ім. М. Горького / упоряд.: Н. А. Бродецька, Н. О. Яцун. – Одеса, 2013. – С. 8–12.
437. Зленко Г. Д. Михайло Федорович Комаров // Епістолярна спадщина академіка Д. І. Яворницького / за ред. Н. Капустіної. – Дніпропетровськ, 2005. – Вип. 4 : Листи Д. І. Яворницького до діячів науки і культури / упоряд.: С. Абросимова [та ін.]. – С. 441–442.
438. Зленко Г. Перше семитомне : [йдеться про видання творів С. Руданського, зокрема про участь у цьому М. Комарова] // Степанові Руданському / відп. ред. М. Потупейко ; редкол.: Ю. Гріш, В. Зінченко, Г. Зленко, Б. Хоменко. – Одеса, 1968. – С. 86–111.
439. Зленко Г. Перші українські видавництва Одеси : матеріали до книгоzn. слов. : [зокрема про вид-во «Сніп», створене за ініціативою М. Комарова] / відп. ред. Я. Ісаєвич. – Львів : Ін-т україно-

знавства НАН України, 2000. – 24 с. – Те саме // Веч. Одеса. – 1999. – 20 мая. – (192 сходинки ; № 5).

440. Зленко Г. Д. Подорож у минуле : розповідь про пошуки і знахідки / Г. Д. Зленко. – Одеса : Друк Південь, 2010. – С. 57, 77, 157, 171, 177–179, 182, 194.

441. Зленко Г. Д. «...Поема моя виношена під серцем» : [про поета О. П. Стороженка, зокрема про М. Комарова] // Літа і люди : оповіді письменника-пошуковця / Г. Д. Зленко. – Одеса, 2009. – С. 94–99. – Те саме // Чорномор. новини. – 2006. – 2 груд.

442. Зленко Г. Д. Поет – небіж Кобзаря : [Йосип Шевченко, зокрема про М. Комарова] // Нетлінне / Г. Д. Зленко. – Одеса, 1968. – С. 14–15. – Те саме // Книга пам'яті : оповіді та розвідки літ. слідопита / Г. Д. Зленко. – Одеса, 1971. – С. 97.

443. Зленко Г. Д. Пошук для прийдешнього : вибр. розповіді літ. слідопита / Г. Д. Зленко. – Одеса : Астропrint, 2004. – 276 с. – *Із змісту*: Хто перший : Олександр Афанасьев-Чужбинський чи Олександр Корсун. – С. 29; Зустріч на Пріорці. – С. 43; З-під пера Михайла Чалого. – С. 90, 93, 94; Запіznілій борт. – С. 157–159; Гніздо Комарових. – С. 194–217; В оточенні Михайла Коцюбинського. – С. 229–237; Коли був в Одесі Іван Франко. – С. 238–243; Занотував Сергій Єфремов. – С. 271, 272.

444. Зленко Г. Д. Прилучився робітник до поезії : [про А. Бобенка та вплив М. Комарова на його творчість] // Літа і люди : оповіді письменника-пошуковця / Г. Д. Зленко. – Одеса, 2009. – С. 192–195. – Те саме // З полону літ : літ.-крит. нариси / Г. Д. Зленко. – Київ, 1989. – С. 70–74 ; те саме // Комс. іскра. – 1973. – 8 верес.

445. Зленко Г. Д. Той самий Лосятинський : [М. Н. Лосятинський – радикально налаштований студент фіз.-матем. ф-ту Новорос. ун-ту, знайомий Л. Українки; зокрема про його зв'язки з М. Комаровим] // З полону літ : літ.-крит. нариси / Г. Д. Зленко. –

Київ, 1989. – С. 58–77. – Те саме // Літа і люди : оповіді письменника-пошуковця / Г. Д. Зленко. – Одеса, 2009. – С. 196–203.

446. Зленко Г. Д. Українська драматургія і театр у творчому житті М. Ф. Комарова // Літературно-мистецька Одеса II пол. XIX ст. : тези доп. та повідомл. II регіон. наук.-творч. конф., присвяч. 200-річчю Одеси. – Одеса, 1992. – С. 22–27.

447. Зленко Г. Д. Уманський диптих. День надій. Тривожні гастролі : [про Л. Українку, її зв'язок з родиною Комарових, видання праць М. Комарова та листування І. Тобілевича з М. Комаровим] // Книга пам'яті : оповіді та розвідки літ. слідопита / Г. Д. Зленко. – Одеса, 1968. – С. 175.

448. Зленко Г. Д. Чистий серцем : [про завідувача іст.-філол. кабінету Новорос. ун-ту І. М. Бондаренка, зокрема про М. Комарова] // Лицарі досвітніх вогнів : тридцять три портрети діячів одеської «Просвіти» 1905–1909 років / Г. Д. Зленко. – Одеса, 2005. – С. 77–82.

449. Зленко Г. Д. «Шевченкіана» Михайла Комарова // Нетлінне : [худож.-док. нариси] / Г. Д. Зленко. – Одеса, 1968. – С. 51–57. – Те саме // Книга пам'яті : оповіді та розвідки літ. слідопита / Г. Д. Зленко. – Одеса, 1971. – С. 63–77 ; те саме // Відсвіти Тараса Шевченка : розповіді про пошуки і знахідки / Г. Д. Зленко. – Одеса, 2009. – С. 273–288 ; те саме // Україна. – 1963. – № 5. – С. 18 ; Комс. іскра. – 1964. – 5 лют. ; Чорномор. новини. – 2006. – 18 трав.

450. Зубкова Н. М. Архів і бібліотека видатного діяча українського просвітництва Б. Д. Грінченка : (з фондів Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського) / Н. М. Зубкова. – Київ, 2008. – С. 91, 163.

451. Из архива «Русского прибавления» к французскому «Колоколу» ; письма Т. Комарова (Чаплии) – Огареву и Герцену / со-

общ. Л. Л. Леонидова // Лит. наследство. – Москва, 1956. – Т. 63. – С. 697–699.

Текст: *Автором публикуемых ниже писем является забытый украинский деятель Т. Комаров (Чаплия) никакими биографическими или иными сведениями о нем мы не располагаем. Высказанное М. Клевенским предположение, что псевдоним «Чаплия» принадлежит украинскому фольклористу и историку литературы Михаилу Федоровичу Комарову, опровергается как библиографией последнего, так и почерком публикуемых писем.*

452.Іван Омелянович Левицький : зб. наук. пр. / упоряд. та заг. ред. текстів Л. І. Ільницької ; редкол.: Л. І. Крушельницька (відп. ред.) [та ін.]. – Львів, 2002. – С. 5, 8, 9, 10, 14, 24, 26, 29, 103.

453.Ільницька Л. І. «Русалка Днѣстровая» (1837) у бібліотеках і музеях світу : іст.-книгозн. дослідж. / Л. І. Ільницька ; НАН України, Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника. – Львів, 2007. – С. 35.

454.Ісаєвич Я. Українське книговидання XIX–XX століть // Українське книговидання. Витоки. Розвиток. Проблеми / Я. Ісаєвич. – Львів, 2002. – С. 402.

455.Ісаєнко Л. М. М. Ф. Комаров – бібліограф з Одеси // Одесі – 200 : тези до повідомл. міжнар. наук.-теорет. конф. 6–8 верес. 1994 р. / ОДУ ім. І. І. Мечникова, Одес. т-во краєзнавців. – Одеса, 1994. – Ч. 2. – С. 20–21.

456.Історія міст і сіл Української РСР. В 26 т. [Т.] Дніпропетровська область / голов. редкол.: П. Т. Тронько (голова) [та ін.] ; редкол. тому: А. Я. Пащенко (голова) [та ін.]. – Київ : Голов. ред. укр. рад. енциклопедії АН УРСР, 1969. – С. 22.

- 457.Історія української дожовтневої журналістики : посібник / авт. кол.: О. І. Дей [та ін.]. – Київ : Вища шк., 1983. – С. 256, 265, 280.
- 458.Історія української культури. У 5 т. / Б. Є. Патон (голов. ред.) [та ін.]. Т. 4, кн. 2 / голов. ред. Г. А. Скрипник [та ін.]. – Київ : Наук. думка, 2001. – Київ, 2005. – С. 127, 128, 181, 183.
- 459.Історія української літератури : у 8 т. / редкол.: Б. С. Буряк [та ін.]. – Київ : Наук. думка, 1967–1971.
- Т. 4, кн. 1 : Література 70–90-х років XIX ст. / авт. кн. І. І. Басс [та ін.] ; відп. ред. О. Є. Засенко. – Київ, 1969. – С. 110, 111, 129–131, 154, 168.
- Т. 4, кн. 2 : Література 70–90-х років XIX ст. / авт. кн. О. Є. Засенко [та ін.] ; відп. ред. О. Є. Засенко. – Київ, 1969. – С. 434.
- Т. 5 : Література початку XX ст. / авт. т.: М. С. Грицюта [та ін.] ; відп. ред. П. Й. Колесник, – Київ, 1968. – С. 139, 357, 486.
- 460.Історія української літератури. У 2 т. Т. 1. Дожовтнева література / редкол.: І. О. Дзверін (голова) [та ін.]. – Київ : Наук. думка, 1987. – С. 349.
- 461.Історія української літератури XIX ст. (70–90-ті роки) : у 2 кн. : підручник / за ред. О. Д. Гнідан. – Київ : Вища шк., 2002–2003.
- Кн. 1. – 2002. – С. 87–89, 95, 389, 507.
- Кн. 2. – 2003. – С. 48.
- 462.Історія української літературної критики / відп. ред. П. М. Федченко. – Київ : Наук. думка, 1988. – С. 152, 166, 258–264, 295, 335, 397, 409, 420. – Авт.: М. Д. Бернштейн, Н. Л. Калениченко, М. С. Грицюта (та ін.).

- 463.К малорусской библіографії. 1) Киевская старина. 1882–1886 рр.: [зокрема вказано ст. М. Комарова за 1884 р., але називу ст. та джерело публікації не зазначено] / сообщ. В. Калаш // Этногр. обозрение. – 1892. – Кн. 13/14, № 2/3. – С. 63–66.
- 464.Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі XIX–XX століття : (соц.-політ. портр.) / Г. Касьянов. – Київ : Либідь, 1993. – С. 50.
- 465.Качкан В. Хай святиться ім'я твоє : історія укр. літ. і культури в персоналіях (XIX–XX ст.). [В 5 т.]. Т. 5 / В. Качкан ; передм. О. Гриніна. – Львів : Фенікс, 2002. – С. 59, 60, 172.
- 466.Кіраль С. Трохим Зіньківський та Михайло Комаров : взаємини на тлі доби (за архівними та маловідомими матеріалами) // Сучасний погляд на літературу : наук. зб. / Нац. пед. ун-т ім. Михайла Драгоманова. – Київ, 2000. – Вип. 3. – С. 36–48. – Бібліогр.: с. 47–48.
- 467.Кістяківський О. Ф. Щоденник. У 2 т. Т. 2 (1880–1885) / О. Ф. Кістяківський ; упоряд.: В. С. Шандра [та ін.] ; редкол.: І. Л. Бутич [та ін.]. – Київ : Наук. думка, 1995. – С. 390.
- 468.Ковальчук Г. І. Український науковий інститут книгознавства (1922–1936) / Г. І. Ковальчук ; наук. ред. В. І. Попик ; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : Академперіодика, 2015. – С. 89, 240, 245, 274, 281, 400, 406, 471, 545, 588, 592.
- 469.Кокорудз Іл. Справозданє з діяльності відділу Наукового товариства ім. Шевченка у Львові за рік 1898 : [серед жертвводавців на розвиток відділу – М. Комаров] // Зап. Наук. т-ва ім. Шевченка / під ред. М. Грушевського. – Львів, 1899. – Т. 27, кн. 1. – С. 13.
- 470.Комаров Б. М. Мої університети / публ. підготовлена внукачию племінницею Б. М. Комарова М. Ю. Волянською // Дім князя

Гагаріна : зб. наук. ст. і публ. / Одес. літ. музей ; редкол.: Т. І. Ліптуга [та ін.]. – Одеса, 2007. – Вип. 4. – С. 73–85 ; 2011. – Вип. 6, ч. 1. – С. 158–191.

471. Комаров Б. М. На широкий шлях : [коротка історія створення Укр. держ. б-ки ім. Т. Шевченка в Одесі] // Зап. Укр. бібліогр. т-ва в Одесі. – 1930. – Ч. 4. – С. 97–99.

472. Копержинський К. Бібліографічні уваги до історії української книги в Одесі 80-90-х років XIX століття : [зокрема про заборону цензуорою друкувати оповідання М. Комарова] // Пр. Одес. центр. наук. б-ки. – Одеса, 1927. – № 1. – С. 164–171.

473. Копержинський К. До історії цензури й тексту творів Мих. Коцюбинського «П'ятизлотник» і «На віру» : [про оповідання «П'ятизлотник», яке М. Комаров намагався надрукувати у збірнику «Запомога», та про спробу видати в 1894 р. в Одесі повість «На віру» окремим виданням] // За сто літ : [матеріали з громад. і літ. життя України XIX і початку ХХ століття] / за ред. М. Грушевського. – [Київ], 1928. – Кн. 2. – С. 273–282. – (Записки колишньої Іст. секції Укр. наук. т-ва в Київі ; т. XXV).

474. Корнейчик И. И. Украинские революционные демократы и библиография / И. И. Корнейчик. – Москва : Книга, 1969. – С. 37, 46, 50, 53, 56, 64, 107, 111, 112, 122, 128, 135, 137.

475. Корнейчик И. И. Исторія української бібліографії : (нариси) : дожовт. період / И. И. Корнейчик. – Харків : Кн. палата УРСР, 1971. – С. 156, 159, 160, 168–174, 192, 206, 223–228, 241, 252, 255–258, 263, 297, 299–301.

476. Корнейчик И. И. М. Ф. Комаров // Розвиток бібліографії на Україні : лекція для студентів-заочників / И. И. Корнейчик. – Харків, 1961. – Вип. 4. – С. 3–10.

477. Королевич Н. Ф. Українські бібліографи ХХ століття : навч. посіб. для ін-тів культури України / Н. Ф. Королевич. – Київ : Кн. палата України, 1998. – С. 6, 50, 54, 69, 75, 76, 82, 104, 117, 121, 124, 125, 132, 135, 203, 204, 216, 227, 246, 248, 252, 265, 266, 271, 282, 283, 284, 295.
478. Кошик Н. Внесок М. П. Гуменюка у дослідження історії української бібліографії : [зокрема про М. Комарова] // Зап. Львів. наук. б-ки ім. В. Стефаника / редкол.: Я. Д. Ісаєвич, Л. І. Крушельницька (відп. ред.), М. М. Романюк [та ін.]. – Львів, 2002. – Вип. 9/10. – С. 57–63.
479. Кримський Аг. Знадоби для життєпису Степана Руданського (1833–1873) : з 4-ма малюнками / Аг. Кримський, М. Левченко ; зо вступ. передм. акад. С. Єфремова «Самотній співак». – У Київі : З друк. Укр. Акад. Наук, 1926. – С. 7, 10, 11, 24–30, 45, 112, 124, 126–127, 128–134, 139, 142–145, 146, 147, 162, 165, 166, 168, 170, 171, 181, 185, 188, 190, 195, 217, 218, 223, 243.
480. Кримський А. Ю. Твори. В 5 т. Т. 5, кн. 1. Листи (1890–1917) / А. Ю. Кримський ; редкол.: І. К. Білодід (голова) [та ін.] ; ред. т. С. Д. Зубков ; упоряд. та прим.: І. О. Лучник, А. М. Полотай, К. М. Єкарєва. – Київ, 1973. – С. 121, 159, 178, 180, 185, 202, 248, 251, 254, 259, 315, 332, 478, 486, 498, 499, 501.
481. Купрата Н. Я. Творчий зв'язок Олени Пчілки з М. Ф. Комаровим // Бібліотека ХХІ століття у новому соціокультурному вимірі [Електронний ресурс] : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 25–26 верес. 2014) / ОННБ ім. М. Горького ; упоряд. С. Г. Гриценко. – Одеса, 2015. – С. 53–58. – Режим доступу: catalog.odnb.odessa.ua/ONNB_ec/NashiVid/sNaukVidan/327887.pdf.
482. Лазурський В. Архів М. Ф. Комарова : [Одес. наук. при УАН т-во одержало від Б. М. Комарова архів його батька; в архіві близько 1000 листів за 1880–1913 рр. від 214 кореспондентів] //

Зап. Укр. бібліогр. т-ва в Одесі. – Одеса, 1929. – Ч. 2/3. – С. 150-151.

483.Левченко М. Уривок із щоденника Ст. Руданського (1861) : [зокрема про М. Комарова] // Нові знадоби для життєпису Степана Руданського / Аг. Кримський, М. Левченко. – Київ, 1929. – С. 18–19.

484.Лисенко І. Комарова М. Ф. бібліотека // Словник українських приватних бібліотек / І. Лисенко. – Київ, 2009. – С. 78.

485.Лисенко О. В. «Просвіти» Наддніпрянської України у джовтневий період / О. В. Лисенко ; літ. ред. В. В. Стехун. – Київ, 1990. – С. 7, 10, 19, 20. – Препринт ; № 6 (18).

486.Лист Щоголіва до П. С. Єфіменко : [зокрема про участь М. Комарова в підготовці до друку зб. «Ворскло»] // Твори : повний зб. з іл. / Я. І. Щоголів ; упоряд. М. Сумцов. – Харків, 1919. – С. 251–252. – (Серія Красного письменства ; ч. 25).

487.Литвин В. Історія України : підручник / В. Литвин. – 2-ге додопрац. та допов. вид. – Київ : Наук. думка, 2008. – С. 348, 370.

488.Литературная жизнь Одессы конца XIX – начала XX веков : [зокрема про одного з основоположників укр. бібліогр. М. Комарова] // Одесский государственный литературный музей : путеводитель / М. С. Давыдова [и др.]. – Одесса, 1986. – С. 68.

489.Лотоцький О. М. Ф. Комаров // Сторінки минулого / О. Лотоцький. – Перевид. кн. 1932. – [США], 1966. – Ч. 1. – С. 71–72, 197–199.

490.Лужанський А. Історія одного хутора : [про хутір Мотронівка, який на той час належав П. О. Кулішу, зокрема про М. Комарова, його участь у виданні «Чорної ради» та листування з О. М. Куліш] // Зап. Одес. наук. при У.А.Н. товариства / за ред.

В. Лазурського. – Одеса, 1929. – № 3. – С. 3–21. – (Секція іст.-фіол.).

491.Лущик С. З. Библиофилы старой Одессы : очерки / С. З. Лущик. – Одесса : Optimum, 2005. – С. 12, 13, 14, 38.

492.Максим'юк Т. Іван Липа – Михайліві Комарову : (до сторіччя одеської «Просвіти») : [про М. Комарова та І. Липу, зокрема про дарчий напис І. Липи М. Комарову на альманасі «Багаття»] // Вісн. Одес. іст.-краєзн. музею / В. В. Солодова (голов. ред.). – Одеса, 2006. – [Вип. 3]. – С. 153–154. – Те саме // З Українки Причорномор'я / Т. Максим'юк. – Одеса, 2008. – С. 79–83.

493.Малінова Г. Л. О. О. Рябінін-Скляревський : матеріали до біогр. / Г. Л. Малінова, І. В. Сапожников. – Одеса ; Київ : Елтон-2-Гратек, 2000. – С. 39, 70, 78, 186. – (Пр. Держ. архіву Одес. обл. ; т. 1).

494.Маркушевский П. Т. Развитие украинского литературоведения : [зокрема про М. Комарова] // Очерки развития науки в Одессе / отв. ред. С. А. Андронати ; Юж. науч. центр. – Одесса, 1995. – С. 539–540, 544.

495.Матвійчук Л. О. Михайло Ілліч Ясинський (1889–1967) як теоретик індивідуальної біобібліографії // Рукописна та книжкова спадщина України : археogr. дослідження унікальних арх. та бібл. фондів / редкол.: Л. А. Дубровіна (відп. ред.) [та ін.]. – Київ, 2012. – Вип. 15. – С. 183–197.

496.Меженко Ю. А. О портретах библиографов : (некоторые мысли собирателя) // Книга : исследования и материалы / Всесоюз. кн. палата ; редкол.: Н. Н. Кухарков (председатель) [и др.]. – Москва, 1960. – Сб. 3. – С. 420–425.

- 497.Мезьер А. В. Библиографы русские // Словарный указатель по книговедению / А. В. Мезьер. – Ленинград, 1924. – Стб. 43.
- 498.Милькина Р. Б. Библиография литературы народов СССР в переводах на русский язык : учеб. пособие для студентов библ. ин-тов по курсу «Библиография художественной литературы и литературоведения» / Р. Б. Милькина. – Москва : Сов. Россия, 1958. – 71 с. – *Із змісту*: Огляд бібліографічних покажчиків, присвячених Шевченкові, що вийшли російською мовою : [М. Комарова та ін.]. – С. 38–40.
- 499.Мисечко А. Михайло Комаров як видавець та поширювач української книги з Одеси // Книжкові колекції, рідкісні видання та рукописи в сучасному науково-інформаційному просторі : матеріали конф., присвяч. 85-річчю музею книги Одес. держ. наук. б-ки ім. М. Горького. Одеса, 25–27 верес. 2007 р. / упоряд. Т. Л. Подкупко. – Одеса, 2008. – С. 278–282.
- 500.Мисечко А. Михайло Комаров як дослідник і популяризатор історії українського козацтва // Чорноморська минувшина : зап. відділу історії козацтва на Півдні України : зб. наук. пр. / НДІ козацтва і ІУ НАН України. – Одеса, 2007. – Вип. 2. – С. 129–137.
- 501.Мисечко А. М. Ф. Комаров як дослідник та популяризатор козаччини // Українські мілітарні формування в Одесі в добу Центральної Ради (березень 1917 – квітень 1918) / Т. Вінцковський, Е. Джумига, А. Мисечко. – Одеса, 2010. – С. 10-17.
- 502.Мисечко А. І. Про відносини української громадськості Одеси та влади наприкінці XIX – на початку ХХ ст. // Інтелігенція і влада. Серія : Історія : громад.-політ. наук. зб. / Одес. нац. політехн. ун-т. – Одеса, 2003. – Вип. 1. – С. 39–46. – (До питань нової історії України).

- 503.Мисечко А. Про участь одеситів у відкритті пам'ятника І. П. Котляревському в Полтаві : [П. Клімович, М. Комаров, І. Іваненко, І. Луценко, І. Липа] // Іван Котляревський та українська культура XIX–XX століть : зб. наук. пр. / відп. ред. Н. В. Хоменко ; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – С. 49–52.
- 504.Мисечко А. І. Товариство «Українська хата» в Одесі // Зап. іст. ф-ту / ОДУ ім. І. І. Мечникова ; [редкол.:] В. Н. Станко (голов. ред.), Т. М. Попова, І. С. Гребцова [та ін.]. – Одеса, 1998. – Вип. 7. – С. 95–99. – Те саме // Чорномор. новини. – 3 лют.
- 505.Михайлин І. Л. Історія української журналістики XIX століття : підручник / І. Л. Михайлин. – Київ : Центр навч. літ., 2003. – 720 с. – *Із змісту*: Розд. восьмий : Журнал «Зоря» : [М. Ф. Комаров на сторінках журн.]. – С. 399, 409, 414, 416, 417, 418, 420, 425.
- 506.Мова В. (Лиманський) (1842–1891). Куліш, Байда і козаки : інтермедія до драми П. Куліша «Байда» з дод. листа Василя Мови до Василя Гнилосирова і драми П. Куліша «Байда, князь Вишневецький» / В. Мова ; Укр. Вільна Акад. наук у США ; супровідні ст. і ред. Ю. Шевельова і В. Чумаченка. – Нью-Йорк, 1995. – С. 39, 40, 42, 57, 68, 227–233.
- 507.Музиченко О. Публікації М. Ф. Комарова в періодичних виданнях Західної України // Українська періодика: історія і сучасність : доп. та повідомл. дев'ятої Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів, 28–29 жовт. 2005 р. – Львів, 2005. – С. 546–550.
- 508.Музичка А. М. Комаров як літературний критик і літературознавець // Літ. архів. – Харків, 1930. – Кн. 3/6. – С. 55–75.
- 509.Музичко О. Є. Одеські бібліографічні товариства в науково-му та громадському житті першої третини ХХ ст. : [зокрема про М. Комарова] // Вісн. Одес. нац. ун-ту / редкол.: В. М. Хмарський

(наук. ред.) [та ін.]. – 2009. – Т. 14, вип. 19 : Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. – С. 109–127.

510.Музичко О. Південна вісь Соборності : націєтворчі процеси в Українському Причорномор'ї (кінець XIX – перша половина ХХ ст.) / О. Музичко. – Одеса : BMB, 2015. – С. 14, 46, 51, 52, 54–59, 89, 90, 93, 94, 101, 123, 131, 136, 140, 145, 179, 181, 189, 190, 202, 206–215, 217–219, 224, 233–236, 240, 243–250, 257, 299, 305, 307, 319, 324, 326.

511.Нагірняк О. Нариси з історії українознавства у Наддніпрянській Україні (остання четверть XIX ст. – 1917 р.) / О. Нагірняк. – Київ : ПП Сергійчук М. І., 2007. – С. 49, 51, 54.

512.Нетребский В. Прогулки по старой Одессе : прогулка седьмая «Ж» : краеведч. этюды / В. Нетребский. – Одесса : Астро-принт, 2005. – С. 63, 71, 151, 154, 157, 158, 256, 346.

513.Нечуй-Левицький І. С. Зібрання творів. У 10 т. Т. 10. Біографічні матеріали, статті та рецензії, фольклорні записи, листи / І. С. Нечуй-Левицький. – Київ : Наук. думка, 1968. – С. 276, 291, 292, 331, 345, 356, 424, 426, 466, 487, 527, 540, 543, 559.

514.Огляд науково-дослідної роботи наукових бібліотек та вищих навчальних закладів культури України у галузі бібліотекознавства, бібліографознавства і основ книгознавства за 2001–2005 роки : [зокрема про вивчення спадщини М. Комарова] / уклад.: Т. Богуш [та ін.] ; відп. ред. З. Савіна. – Київ : НПБУ, 2009. – С. 75.

515.Огляд часописей за р. 1896 : часописи українсько-руські : [в часопису «Зоря» М. Комаров оприлюднив 14 ненадрукованих на той час віршів П. Гулака-Артемовського (с. 356); А. Кримський подав огляд життя і діяльності М. Комарова (с. 358)] // Зап. НТШ. – 1897. – Т. 16, кн. 2. – С. 6. – (Наукова хроніка). – Підпис: С. Т.

516.Огляд часописів за р. 1894 : [зокрема огляд іст.-літ. частини журн. «Киев. старина»; згадуються вірші «Юда на Великденъ або Агликанці» та «Щигол» поета К. Думитрашка, подані до друку М. Комаровим] // Зап. НТШ. – 1895. – Т. 6, кн. 2. – С. 34. – (Найкова хроніка). – Підпис: О. М.

517.Одеське бібліографічне товариство : [зокрема про М. Комарова] // Історія Одеського університету за 100 років / Н. І. Букатевич, Г. А. Вязовський, І. М. Дузь [та ін.]. – Київ, 1968. – С. 409–411.

518.Олійників О. С. Оратай ниви українського духу // Стежки рідного краю і серця / О. С. Олійників. – Одеса, 2008. – С. 85–92. – Те саме // Думська площа. – 1998. – 12, 16 верес. – Фот.

519.Осадця О. П. Прижиттєві видання творів М. В. Лисенка : [зокрема про М. Комарова] // З історії книги та бібліографії : зб. наук. пр. / АН УРСР, Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника ; редкол.: М. В. Лізанець (відп. ред.) [та ін.]. – Київ, 1990. – С. 36–52.

520.Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник / авт. кол.: О. С. Боляк [та ін.]; редкол.: О. С. Онищенко (відп. ред.) [та ін.]; рецензенти: Р. Я. Пиріг, І. Н. Войцехівська. – Київ : [Друк. НБУВ], 2002. – С. 115, 124, 173, 233, 386, 390, 553.

521.Остропольська М. В. Український культурник Михайло Федорович Комаров : етапи діяльності // Наддніпрянська Україна : іст. процеси, події, постаті : зб. наук. пр. / редкол.: С. І. Світленко (відп. ред.) [та ін.]. – Дніпропетровськ, 2008. – Вип. 6 : Проблеми історії освіти, науки та духовно-культурного життя. – С. 112–161.

522.Остропольська М. В. Формування світогляду Михайла Федоровича: українські та зарубіжні чинники // Наддніпрянська Україна : іст. процеси, події, постаті : зб. наук. пр. / редкол.: С. І. Світленко (відп. ред.) [та ін.]. – Дніпропетровськ, 2009. – Вип. 7. – С. 316–322.

- 523.Першина З. В. До історії видання роману П. Куліша «Чорна рада» в Одесі / З. В. Першина, Л. С. Похила // Зап. іст. ф-ту / ОДУ ім. І. І. Мечникова ; В. Н. Станко (голов. ред.). – 1997. – Вип. 4. – С. 67–72.
- 524.Побірченко Н. Педагогічна і просвітницька діяльність українських громад у другій половині XIX – на початку ХХ століття. (У 2 кн.). Кн. 2. Громади Наддніпрянської України : монографія / Н. Побірченко. – Київ : Наук. світ, 2000. – 186 с. – *Із змісту*: Одеська громада. – С. 4–23; Біографічний словник членів українських Громад. Одеська громада. – С. 118–135.
- 525.Поважна В. М. Розвиток української літературної критики у 80–90 роках XIX ст. : до проблеми критеріїв і методу / В. М. Поважна. – Київ : Вища шк., 1973. – С. 10, 23, 65, 66, 90, 96, 97, 98, 99, 108, 118, 135, 212, 213, 245, 246.
- 526.Подкупко Т. Л. Колекція М. Ф. Комарова як джерело праць бібліографа // Колекції пам'яток писемності та друку у бібліотечних фондах України : проблеми формування, збереження, розкриття : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 100-річчю від. рідкіс. вид. і рукописів ХДНБ ім. В. Г. Короленка / наук. ред. І. Я. Лосієвський. – Харків, 2003. – С. 80–85.
- 527.Подкупко Т. Л. Музей книги Одеської національної наукової бібліотеки ім. М. Горького : традиції і новації // Вісн. Одес. іст.-краєзн. музею / В. В. Солодова (голов. ред.) [та ін.]. – 2011. – № 10. – С. 47–51.
- 528.Подкупко Т. Л. Музей книги ОДНБ ім. М. Горького в сучасному інформаційному і культурному просторі : [зокрема про М. Комарова] // Книжкові колекції, рідкісні видання та рукописи в сучасному науково-інформаційному просторі : матеріали конф., присвяч. 85-річчю музею книги Одес. держ. наук. б-ки ім. М. Горького. Одеса, 25–27 верес. 2007 р. / упоряд. Т. Л. Подкупко. – Одеса, 2008. – С. 34–42.

529.Подкупко Т. Л. Українське книгодрукування в Одесі у XIX – на початку ХХ ст. // Лукомор'я : археологія, етнологія, історія Північно-Західного Причорномор'я / ОНУ ім. І. І. Мечникова, іст. ф-т ; редкол.: О. А. Бачинська [та ін.]. – Одеса, 2012–2013. – Вип. 6. –С. 115–119.

530.Подкупко Т. Л. Фонд М. Ф. Комарова ОННБ імені М. Горького як джерело наочності у викладанні історії України // Бібліотека ХХІ століття у новому соціокультурному вимірі [Електронний ресурс] : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 25–26 верес. 2014) / ОННБ ім. М. Горького ; упоряд. С. Г. Гриценко. – Одеса, 2015. – С. 70–73. – Режим доступу: catalog.odnb.odessa.ua/ONNB_ec/NashiVid/sNaukVidan/327887.pdf.

531.Подрезова М. А. Бібліотекари Одесского (Новороссийского) университета – мировой науке : [є згадка про М. Комарова] // Вісн. Одес. нац. ун-ту ім. І. І. Мечникова. – 2008. – Т. 13, вип. 8. – С. 11–23. – (Серія : Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство).

532.Полторак В. Євген Чикаленко і Одеський український клуб (1910–1913) : [зокрема про М. Комарова] // Євген Чикаленко в процесі українського націотворення : до 150-річчя з дня народження Є. Х. Чикаленка : зб. наук. пр. / редкол.: О. Бачинська [та ін.]. – Одеса, 2012. – С. 56–63.

533.Поповський А. М. Мова фольклору та художньої літератури південної України XIX – початку ХХ століття / А. М. Поповський. – Дніпропетровськ, 1987. – 84 с. – *Із змісту:* Про творчість Комарова М. Ф. – С. 42.

534.Потупейко М. М. Коцюбинський зблизька : [зокрема про організацію М. Комаровим словарної комісії «Громади», за участі якої був створений чотиритомний рос.-укр. слов.] // Спогади про Михайла Коцюбинського / упорядкування, післямова та прим. М. М. Потупейка. – 2-ге вид., допов. – Київ, 1989. – С. 225.

- 535.Пчілка О. В гостях у Катеринослава : [зокрема про спілкування з М. Комаровим під час XIII Археологічного з'їзду, серп. 1905 р.] // У старому Катеринославі (1905–1920 рр.) : хрестоматія / М. Чабан. – Дніпропетровськ, 2001. – С. 8–24. – Передрук з журн.: Рідний край. – 1908. – № 29, 31, 32.
- 536.Пыпин А. Н. История русской этнографии. Т. 3. Этнографія малорусская / А. Н. Пыпин. – С.-Петербург : Тип. М. М. Стасюлевича, 1891. – С. 411.
- 537.Рева Л. Архівний документ М. Ясинського про бібліографічну діяльність М. Комарова // Книжкові колекції, рідкісні видання та рукописи в сучасному науково-інформаційному просторі : матеріали конф., присвяч. 85-річчю музею книги Одес. держ. наук. б-ки ім. М. Горького. Одеса, 25–27 верес. 2007 р. / упоряд. Т. Л. Подкупко. – Одеса, 2008. – С. 230–245.
- 538.Рева Н. М. Бібліографія української художньої літератури та літературознавства : навч. посіб. / Н. М. Рева. – Київ : Вища шк., 1979. – С. 102, 105, 108, 141, 142, 172, 190.
- 539.Рибчинська Н. Загальноукраїнський характер метабібліографії західноукраїнських бібліографів першої половини ХХ ст. : [зокрема про праці М. Комарова] // Зап. Львів. наук. б-ки ім. В. Стефаника / редкол.: М. М. Романюк (віdp. ред.) [та ін.]. – Львів, 2008. – Вип. 1 (16). – С. 326.
- 540.Рибчинська Н. Українська бібліографія в Галичині у другій половині XIX ст. : [зокрема про М. Комарова] // Зап. Львів. наук. б-ки ім. В. Стефаника / редкол.: М. М. Романюк (віdp. ред.) [та ін.]. – Львів, 2007. – Вип. 15. – С. 35.
- 541.Річний звіт Українського Бібліографічного Т-ва в м. Одесі за 1928/29 р. // Зап. Укр. бібліогр. т-ва в Одесі. – 1929. – Ч. 2/3. – С. 133. – (Хроніка). – *Із змісту*: Доповіді: М. Комаров як історік / М. Слабченко; Літературна спадщина після М. Комарова /

Б. Комаров; Покажчик літературної діяльності М. Комарова /
Б. Комаров; Михайло Комаров як бібліограф / І. Курганський;
М. Ф. Комаров і Одеська Просвіта / О. Невзорова; Видавнича дія-
льність М. Комарова / В. Герасименко.

542. Романюк С. Олександр Барвінський – публіцист, редактор,
видавець : монографія / С. Романюк ; НАН України, Львів. нац.
наук. б-ка України ім. В. Стефаника ; відп. ред. Л. В. Сніцарчук. –
Львів, 2009. – С. 153.

543. Русова С. Мемуари; Щоденник / С. Русова. – Київ : Полі-
графкнига, 2004. – С. 87, 129, 525.

544. Рябінін-Скляревський О. З життя Одесської громади 1880-х
років // За сто літ : матеріали з громад. і літ. життя України XIX і
почат. ХХ ст. / за ред. М. Грушевського. – Київ, 1929. – Кн. 4. –
С. 161–180. – Повний список групи словарників, що працювала
над словником: с. 170–172.

У тексті: зміст упорядкованих М. Комаровим українських збірників, заборонених Головним управлінням у справах друку: «Розмова : одес. літ.-етногр. зб. на 1889 рік», «Запомога – малорус. лит. сб. В пользу пострадавших от неурожая» (1892), програма концерту до Шевченківських свят, влаштованого в Одесі «Славянским благотворительным обществом Кирилла и Мефодия» 26 лютого 1895 р. У додатку – «Українська марсельєза» (повний текст українського перекладу Л. А. Смоленського).

545. Рябінін-Скляревський О. З революційного українського руху
1870-х років // За сто літ : матеріали з громад. і літ. життя України
XIX і почат. ХХ ст. / за ред. М. Грушевського. – Київ, 1927. –
Кн. 1. – С. 164–165.

546. Саєнко Л. І. Книжкові колекції та особові фонди Одесської
національної ордена Дружби народів наукової бібліотеки імені

М. Горького // Південь України: етноіст., мовний, культур. та реліг. виміри : матеріали V Міжнар. наук. конф. (м. Одеса, 24–25 квіт. 2015 р.) / відп. ред. М. І. Михайлуца. – Одеса, 2015. – С. 298–301.

547. Самойлов Ф. Літературне життя Одещини наприкінці XIX – на початку ХХ ст. // Юго-Запад. Одессика : ист.-краєвидч. науч. альм. / Ф. Самойлов ; гл. ред. В. А. Савченко. – Одесса, 2008. – Вып. 5. – С. 92–101.

548. Самойлов Ф. О. Одеса на зламі століть : (кінець XIX – початок ХХ ст.) : іст.-красн. нарис / Ф. О. Самойлов, М. О. Скрипник, О. Т. Ярещенко. – Одеса : Маяк, 1998. – С. 81, 83, 89, 91, 97, 99, 100, 102, 103 ; портр.

549. Свідерська Л. Одеський бібліограф Шевченка // Кобзареві – Одеса : [зб. літ.-худож. та публіцист. творів і пісень на слова Т. Г. Шевченка] / редакція: В. П. Гетьман [та ін.] ; авт. вступ. ст. Г. В'язовський. – Одеса, 1964. – С. 164–168.

550. Світленко С. І. Українські громади другої половини XIX – початку ХХ ст. (особливості ідеології та діяльності) // Світ модерної України кінця XVIII – початку ХХ століття : зб. наук. пр. / С. І. Світленко. – Дніпропетровськ, 2007. – С. 88–109. – Те саме // Київ. старовина. – 1998. – № 2. – С. 9–28.

551. Симони П. Малорусская библиография : [згадано праці М. Комарова] // Новый энциклопедический словарь / под общ. ред. К. К. Арсеньева. – С.-Петербург, [1912]. – Т. 6. – С. 497–502. – (Бібліографія русская).

552. Сілкова Г. В. Михайло Комаров – фундатор методичних заходів української літературної бібліографії // Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку : зб. наук. пр. : наук. зап. Рівнен. держ. гуманітар. ун-ту. – Рівне, 1998. – Вип. 3. – С. 395–405.

- 553.Славетний друкар Одеси : кат. укр. вид. одес. видавця Є. І. Фесенка : [в кат. включені кн. М. Комарова] / уклад. та авт. комент.: Г. В. Закіпна, Т. І. Максим'юк. – Одеса : Міська друк. [колишня тип. Є. І. Фесенка], 2005. – 47 с. : фот.
- 554.Сокіл Г. Українська фольклористика в Галичині кінця XIX – першої третини XX ст. : іст.-теорет. дискурс : монографія / Ганна Сокіл ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2011. – С. 438.
- 555.Солодова В. Документальні колекції у складі музею книги Одеської державної наукової бібліотеки ім. М. Горького : [зокрема про колекцію М. Комарова] // Книжкові колекції, рідкісні видання та рукописи в сучасному науково-інформаційному просторі : матеріали конф., присвяч. 85-річчю музею книги Одес. держ. наук. б-ки ім. М. Горького. Одеса, 25–27 верес. 2007 р. / упоряд. Т. Л. Подкупко. – Одеса, 2008. – С. 55–61.
- 556.Спадщина : літ. джерелознавство. Текстологія. Т. 3 / Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Київ : Фоліант, 2007. – С. 282–289, 301, 302, 304, 305, 307, 308, 310, 311, 314, 315, 318, 320, 321.
- 557.Станкевич О. Мережевий науково-інформаційний проект «Українське книгознавство XIX – першої половини ХХ ст. : методика створення // Зап. Львів. наук. б-ки ім. В. Стефаника / ред-кол.: М. М. Романюк (відп. ред.) [та ін.]. – Львів, 2008. – Вип. 1 (16). – С. 294, 301.
- 558.Старицький М. Твори. В 8 т. Т. 8. Оповідання; Статті; Листи / М. Старицький. – Київ : Дніпро, 1965. – С. 501, 550, 551, 589, 609, 610, 645, 647.
- 559.Сушинський Б. І. Роздуми над збіркою Григорія Зленка «З полону літ» : [зокрема про М. Комарова] // Перед забралом

вічності : літературозн. студії / Б. І. Сушинський. – Одеса, 2014. – С. 167–170.

560. Українська література в російській критиці кінця XIX – початку ХХ ст. / П. М. Федченко, М. М. Павлюк, О. О. Білявська [та ін.] ; відп. ред. П. М. Федченко. – Київ : Наук. думка, 1980. – С. 124, 355.

561. Українська преса в Україні та світі XIX–XX ст. : іст.-бібліогр. дослідж. : в 3 т. / НАН України, Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника, від-ня «Науково-дослідний центр періодики» ; уклад.: М. В. Галушко, М. М. Романюк (керівник проекту), Л. В. Сніцарчук. – Львів : Орієнна-Нова, 2007–2011.

Т. 1 : 1812–1890. – 2007. – С. 20, 22, 365, 366, 478.

Т. 2 : 1891–1905. – 2009. – С. 360.

Т. 3 : 1906–1910. – 2011. – С. 185.

562. Усатенко І. М. Книги з Української державної бібліотеки ім. Т. Шевченка в книgosховищі Одеського національного університету імені І. І. Мечникова : [зокрема про бібліотеку М. Комарова] // Вісн. Одес. нац. ун-ту. – 2011 [факт. 2012]. – Т. 16, вип. 1/2 (5/6). – С. 159–174. – (Серія : Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство).

563. Франко І. Я. Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 р. / І. Я. Франко. – Львів : Друк. Наук. т-ва ім. Шевченка. Під зарядом К. Беднарського, 1910. – V, [1], 444 с. – На корінці ініціали М. К.

564. Хміль О. Михайло Комаров в оцінці Михайла Возняка // Бібліографічна комісія Наукового товариства ім. Шевченка у Львові (1909–1939) : напрями діяльності та постаті / упоряд. Л. І. Ільницька. – Львів, 2010. – С. 207–220.

565. Хорунжий Ю. Борвій : роман-драма в чотирьох одмінах / Ю. Хорунжий. – Київ : Рад. письменник, 1987. – 476 с. – Із

змісту: Про зв'язки М. П. Старицького з М. Ф. Комаровим. – С. 218, 237, 365.

566.Цибенко І. Бібліографічна культура у творчій спадщині М. С. Грушевського та її роль в історії української бібліографії : [зокрема про М. Комарова] // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2004. – Вип. 13. – С. 61–73.

567.Чабан М. Птахи з гнізда Придніпров'я / М. Чабан. – Дніпропетровськ : Дніпро книга, 2005. – С. 5, 195–208, 455.

568.Черниш Н. Бібліографічна комісія НТШ як центр дослідження української книги (1909–1939) / Н. Черниш. – Київ : Наша культура і наука, 2006. – С. 25, 32, 136.

569.Черниш Н. І. Українські біобібліографічні словники : [зокрема про праці М. Комарова] // Книга і преса в контексті культурно-історичного розвитку українського суспільства. – Львів, 1998. – Вип. 2. – С. 16–32.

570.Чикаленко Є. Х. Зібрання творів. В 7 т. Т. 1. Спогади : уривки з моїх споминів за 1917 р. / Є. Х. Чикаленко ; комент. авт. – Київ : Рада, 2003. – С. 87, 101, 139, 147, 152, 159–162, 167–172, 174, 179–181, 188, 189, 244, 246, 286, 299, 317, 364, 414.

571.Чикаленко Є. Листування, 1903–1928 роки / Є. Чикаленко, С. Єфремов ; упоряд. та вступ. ст. І. Старовойтенко. – Київ : Темпора, 2010. – С. 39, 74, 75, 219, 241, 252, 260, 262, 307, 335.

572.Чикаленко Є. Листування, 1908–1921 роки / Є. Чикаленко, А. Ніковський ; упоряд.: Н. Миронець, Ю. Середенко, І. Старовойтенко ; вступ. ст.: Ю. Середенко, І. Старовойтенко. – Київ : Темпора, 2010. – С. 47, 71, 98, 109, 112, 116, 119, 122, 367–368.

- 573.Чикаленко Є. Спогади (1861–1907) : [у 3 ч.] / Є. Чикаленко. – Львів : Накладом вид. спілки «Діло», 1925.
Ч. 1. – С. 91, 92, 152, 162, 167.
Ч. 2 – С. 3–15 : фот.; 23, 24, 26, 37, 38, 106, 108.
Ч. 3 – С. 18, 19, 20, 33, 55, 85, 116.
- 574.Чикаленко Є. Спогади (1861–1907) / Є. Чикаленко ; передм. В. Дорошенка. – Нью-Йорк : Укр. Вільна Акад. наук у США, 1955. – С. 111, 130, 177, 188, 194, 203–207, 213–220, 222, 229, 230, 232, 240, 241, 313, 316, 370, 371, 386, 410, 442, 476.
- 575.Чикаленко Є. Спогади (1861–1907) : док.-худож. вид. / Євген Чикаленко ; передм. В. Шевчук. – Київ : Темпора, 2003. – С. 92, 104, 134, 140, 141, 144, 150–152, 157–159, 160, 163, 167–169, 175, 176, 223, 224, 259, 260, 269, 307, 328, 363 : фот.
- 576.Чикаленко Є. Щоденник : док.-худож. вид. : у 2 т. / Євген Чикаленко. – Київ : Темпора, 2004.
Т. 1 : (1907–1917). – С. 20, 24, 40, 70–71, 83, 105, 282, 360.
Т. 2 : (1918–1919). – С. 214, 357.
- 577.Чикаленко. Щоденник (1919–1920) / Євген Чикаленко ; за ред. В. Верстюка та М. Антоновича. – Київ ; Нью-Йорк : Вид-во ім. О. Теліги, 2005. – С. 525, 609.
- 578.Є. Чикаленко і П. Стебницький. Листування. 1901–1922 роки / упоряд.: Н. Миронець, І. Старовойтенко, О. Степченко ; вступ. ст.: М. Миронець, І. Старовойтенко. – Київ : Темпора, 2008. – С. 8, 14, 24, 26, 87, 99, 182, 229, 546, 619 : фот.
- 579.Чорноморська хвиля української революції: провідники національного руху в Одесі у 1917–1920 рр.: монографія / Т. С. Вінцковський, О. Є. Музичко, В. М. Хмарський [та ін.] ; відп. ред. В. М. Хмарський. – Одеса : ТЭС, 2011. – С. 10, 34, 35, 58, 79, 107, 108, 111, 215, 234, 278, 312, 329, 380, 384, 404, 405, 426–428, 440, 443, 444, 446, 544, 553.

- 580.Чудновцев В. О. Праці Комарова серед джерел до словника Винниченкового : [доповідь, секція іст.-філол.] // Звіт про діяльність Одес. наук. т-ва за 1928–29 акад. рік. – Одеса, 1930. – С. 10.
- 581.Швидько Г. К. Василь Гегело – меценат : [зокрема про його зв’язки з М. Комаровим] // Історія і культура Придніпров’я: невідомі та маловідомі сторінки : наук. щорічник. – Дніпропетровськ, 2007. – Вип. 4. – С. 53–60.
- 582.Швидько Г. К. Запорозьке козацтво у творчій спадщині М. Ф. Комарова // Січеслав. альм. : зб. наук. пр. з історії укр. козацтва / голов. ред. Г. К. Швидько. – Дніпропетровськ, 2010. – Вип. 5. – С. 21–40.
- 583.Швидько Г. К. Катеринославські кореспонденти Михайла Комарова : [вперше в історіографії розглянуто зв’язки М. Комарова з катеринослав. кореспондентами – діячами укр. культури, освіти та науки] // Придніпров’я : іст.-краєзн. дослід. : зб. наук. пр. / редкол.: С. І. Світленко (відп. ред.) [та ін.]. – Дніпропетровськ, 2006. – Вип. 3. – С. 69–83.
- 584.Швидько Г. К. «Мала Батьківщина» в житті і творчості Михайла Комарова [Електронний ресурс] // Бібліотека ХХІ століття у новому соціокультурному вимірі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 25–26 верес. 2014) / ОННБ ім. М. Горького ; упоряд. С. Г. Грищенко. – Одеса, 2015. – С. 44–51. – Режим доступу: catalog.odnb.odessa.ua/ONNB_ec/NashiVid/sNaukVidan/327887.pdf.
- 585.Швидько Г. К. Михайло Комаров і катеринославська «Пропсвіта» (1905–1913 рр.) // Сарбейські читання : перше засідання Всеукр. круглого столу, 30 січ. 2003 р. / Ін-т історії України НАНУ. – Київ, 2003. – С. 51–52.

586.Швидько Г. К. Михайло Комаров і Катеринославщина : монографія / Г. К. Швидько. – Дніпропетровськ : Нац. гірничий ун-т, 2011. – 228 с.

Відгуки: Зборовський А. Видатний просвітянин Михайло Комаров // Слово Просвіти. – 2011. – 15–21 груд. – С. 7.

Посунько О. М. «Щоб хоч не сидячого татари брали...» // Історія і культура Придніпров'я: невідомі та маловідомі сторінки : наук. щорічник / Нац. гірничий ун-т. – Дніпропетровськ, 2012. – Вип. 9. – С. 200–202.

587.Шелест Д. С. Одесса: время испытаний и надежд (XX столетие) : ист.-краеведч. очерк / Д. С. Шелест. – Одесса : Юрид. лит., 2000. – С. 10.

588.Шубравська М. М. Д. І. Яворницький : життя, фольклористично-етногр. діяльність / М. М. Шубравська. – Київ : Наук. думка, 1972. – С. 79, 176, 213, 214, 215, 216, 222.

589.Ясинський М. І. Головні моменти з історії української бібліографії // Бібліографічний збірник. – Київ, 1927. – Ч. 3 : Бібліографія на Україні. – С. 8–34.

590.Ясинський М. І. Михайло Комаров : монографія / М. І. Ясинський ; уклад. М. В. Геращенко. – Київ : Кн. палата України, 2001. – 68 с.

591.Яценко О. Персональні бібліографічні покажчики – важливий складник у відтворенні життя і творчості українських діячів : [зокрема про покажчики М. Комарова] // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / редкол.: О. С. Онищенко (голова) [та ін.]. – Київ, 2011. – Вип. 31. – С. 461–475.

592.Яцун Н. О. Бібліотека Комарова у фондах ОННБ імені М. Горького // Бібліотека ХХІ століття у новому соціокультурному вимірі [Електронний ресурс] : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 25–26 верес. 2014) / упоряд.

С. Г. Гриценко. – Одеса, 2015. – С. 55–61. – Режим доступу: catalog.odnb.odessa.ua/ONNB_ec /NashiVid/sNaukVidan/327887.pdf.

593. Яцун Н. О. Дослідження особових фондів Одеської національної бібліотеки імені М. Горького (на прикладі спадщини М. Комарова) // Архіви – наука – суспільство: шляхи взаємодії : матеріали Всеукр. (з міжнар. участю) наук.-практ. конф., м. Київ, 21–22 трав. 2015 р. / редкол.: Г. І. Калінічева [та ін.]. – Київ, 2015. – С. 185–188.

594. Яцун Н. Спадщина Івана Липи в колекції М. Ф. Комарова // Сьомі Липівські читання : пам'яті Івана та Юрія Лип : зб. матеріалів / відп. за вип. В. Рог. – Київ, 2015. – С. 79–88.

595. Айзеншток М. Про бібліографію шевченківської бібліографії // Рад. літературознавство. – 1963. – № 3. – С. 142.

596. Ананченко Т. Берегиня славетного роду : [зокрема, О. Пчілка про родину Комарових] // Думська площа. – 2004. – 6 серп. – С. 1, 11 : фот.

597. Ананченко Т. Вони творили тут нове мистецтво : укр. Одеса в літ. її іменах : [зокрема про М. Комарова] // Думська площа. – 2003. – 3 жовт. – С. 9 : фот. – (Постаті).

598. Ананченко Т. Олена Пчілка – славетна українка : [зокрема про М. Комарова] // Думська площа. – 1999. – 2 лип. – С. 8, 11.

599. Арутюнова С. «Комаріана» Михайла Ясинського // Вісн. Кн. палати. – 1999. – № 8. – С. 27–28.

600. Б. К. [Богдан Комаров]. З життя «Українського бібліографічного товариства в Одесі» // Бібл. вісті. – 1928. – № 1. – С. 158–159.

- 601.Бабушкіна І. Шевченкіана Одеської національної наукової бібліотеки // Бібл. планета. – 2016. – № 1. – С. 27–29.
- 602.Башкатова С. Адвокат українського слова : літ. подвиг М. Комарова // Чорномор. новини. – 1999. – 8 черв. – (Культура, історія, традиції).
- 603.Біблиофили всієї страни!... : [про 4-ту Всесоюз. конф. з актуал. питань теорії і бібліофільства, зокрема про доп. Г. Д. Зленка «Доля бібліотеки М. Ф. Комарова»] // Веч. Одеса. – 1991. – 14 окт. – Без підпису.
- 604.Бібліографічний літопис Шевченкових видань : [зокрема посилення на М. Комарова] / В. Омельчук, Л. Беляєва, І. Войченко, Л. Новосьолова // Бібл. вісн. – 2014. – № 2. – С. 45–52.
- 605.[Бібліотека М. Ф. Комарова...] // Бібл. вісті. – 1923. – № 3. – С. 53. – (Хроніка).
«Бібліотека М. Ф. Комарова, що в свій час була пе-
ретворена в Національну одеську бібліотеку під
керівництвом покійного, М. Комарова, тепер переда-
на до Одеської Громадської Б-ки як окремий
український відділ; між іншим туди же передана і
надзвичайно цінна картотека праці покійного М. Ф.
“Національна Українська бібліографія”».
- 606.Ботушанська О. Колекція Україніки в Одеській державній науковій бібліотеці ім. М. Горького : [зокрема про архів М. Комарова] // Бібл. планета. – 1999. – № 4. – С. 24–25.
- 607.Буряченко В. Ф. Невикористаний скарб : [про зібрання книжок М. Комарова] // Вільне життя. – 1918. – 24 лип. (№ 90). – С. 2–3. – Підпис: Володимир Буряк.
- 608.В Острогожском окружном суде. (Первое заседание с участием гг. присяжных) : [захисник, кандидат на судові посади

М. Комаров] // Харьков. губ. ведомости. – 1868. – 2 июля (№ 73) ; 4 июля (№ 74).

609.В Острогожском окружном суде. (Первое с участием присяжных заседателей) : [захисник, кандидат на судові посади М. Комаров] // Харьков. губ. ведомости. – 1868. – 6 июля (№ 75).

610.Відрядження наукового співробітника К. О. Копержинського до Ленінграда й Одеси : [зокрема про використання матеріалу з архіву М. Комарова] // Україна. – 1929. – Кн. 37 (жовт.-листоп.). – С. 172–173. – Підпис: К. Копержинський.

611.Возняк М. До діяльності Михайла Комарова : [листи М. Комарова, аналіз його бібліогр. праць і зміст рецензій на них] // Бібл. вісті. – 1927. – № 4. – С. 12–46.

612.Воронюк Г. Фотографии из семейного альбома : [про надходження до Одес. літ. музею фотоматеріалів родини М. Комарова] // Веч. Одесса. – 1981. – 21 февр. – (Живое прошлое).

613.Галущенко В. Згук батьківської бандури : до 125-річчя з дня народження Спиридона Черкасенка : [зокрема про високу оцінку М. Комаровим драматургії С. Черкасенка] // Слово Просвіти. – 2001. – Квітень. – С. 10.

614.Герасименко В. Я. Видавнича діяльність М. Ф. Комарова // Рад. літературознавство. – 1970. – № 7. – С. 74–78.

615.Герасименко В. «...Може й я що пошлю» : [зокрема про підготовку до видання альм. «Розмова» та літ. зб. «Запомога» (були заборонені цензурою)] // Горизонт. – 1971. – [Вип. 9]. – С. 58–59.

616.Геращенко М. Тарас Шевченко в джовтневій бібліографії : [згадано М. Комарова] / М. Геращенко, Л. Добровольська // Бібл. планета. – 2014. – № 3. – С. 10–13.

- 617.Геращенко М. «...Українська культура... повинна вийти із темряви забуття й ігнорування : (нові джерела до біографії М. Ф. Комарова з архіву М. І. Ясинського) / М. В. Геращенко, С. А. Арутюнова // Архіви України. – 1997. – № 1/6. – С. 107–110.
- 618.Глущак А. Літопис Тарасової Гори : [М. Ф. Комаров надіслав 100 крб на спорудження пам'ятника поетові] // Веч. Одесса. – 1999. – 20 мая.
- 619.Гнатюк М. Взаємини на тлі епохи : Іван Франко та Євген Олесницький : [є загадка про родину Комарових] // Дзвін. – 2010. – Чис. 5/6. – С. 131.
- 620.Гриськов А. Євген Чикаленко : людяність у вимірі часу : (краєзн. аспект) : [зокрема про М. Комарова] // Чорномор. новини. – 2013. – 16 трав. – С. 3.
- 621.Грушевський М. Спомини : [зокрема про М. Комарова] / публ. та прим. С. Білоконя // Київ. – 1988. – № 12. – С. 126.
- 622.Гуменюк М. Бібліографічні товариства на Україні : [зокрема про праці М. Комарова] // Наук.-інформ. бюл. арх. упр. УРСР. – Київ, 1965. – № 2. – С. 44–49.
- 623.Гуменюк М. З архіву М. Ф. Комарова : [про машинописні копії листів до бібліографа багатьох діячів української культури (зберігаються в ОДНБ ім. М. Горького (нині ОННБ))] // Архіви України. – 1968. – № 1. – С. 28–35.
- 624.Гуменюк М. П. Иван Франко и библиография : к столетию со дня рождения писателя : [зокрема про М. Комарова] // Сов. библиография. – 1956. – Вып. 43. – С. 37–43 : фот.
- 625.Гуменюк М. П. Левицкий – выдающийся украинский библиограф XIX столетия : [зокрема про М. Комарова] // Сов. библиография. – 1955. – № 41. – С. 45–52.

- 626.Дар школі : [«Михайло Комаров з Одеси прислав нашій редакції 4 карб. на те, щоб висилався «Рідний край» якому-небудь неспроможному сільському учителеві на Україні. Посилаємо на ті гроши «Рідний край» з «Молодою Україною» одному учителеві в сільській школі в Полтавщині. Ім'я учителя й назву школи ми подали до відома М. Комарову] // Рідний край. – 1908. – Чис. 8. – С. 14. – Підпис: Ред.
- 627.Дейнека М. Про українську бібліотеку в Одесі // Вільне життя. – 1918. – 11 серп.
- 628.Дзюба Т. «Культурний ландшафт епохи» : український вимір : [зокрема про М. Комарова] // Сіверян. літопис. – 2009. – № 1. – С. 101–104.
- 629.Дмитро Сигаревич : [з нагоди 15-річчя його (2/VII/1868–23/III/1941)] / подав Антін Синявський // Україна. – 1929. – Кн. 34 (трав.–черв.). – С. 120–125.
- 630.Доманицький В. До бібліографії літератури про Шевченка // Київ. старина. – 1906. – Т. 94, кн. 9. – С. 5–10. – (Отд. 2).
- 631.Дорошенко Д. Культурно-просвітня діяльність українського громадянства за останні два роки // Україна. – 1907. – Т. 4 (ноябр.–дек.). – С. 17–34. – (Частина друга).
- 632.Драгоманов М. Препарація М. І. Костомарова в «Правді» : [про невірне трактування М. Комаровим поглядів М. Костомарова на українофільство] // Народ. – 1892. – № 13/14. – С. 177–178. – Підпис: М. Dr.
- 633.Дузь І. Михайло Коцюбинський: «Мое, мое, сонцем напоене щастя» : [зокрема про зустрічі М. Коцюбинського з М. Комаровим в Одесі в 1892, 1896 та 1903 роках] // Одес. вісті. – 1992. – 18 листоп. – (До 200-річчя Одеси).

- 634.Дун А. Поклон владивостокцев / послесл. Г. Д. Зленко // Веч. Одеса. – 1991. – 25 апр.
- 635.Єлисеєв А. Один з перших дослідників творчості Т. Г. Шевченка // Світло Жовтня. – 1989. – 28 січ.
- 636.Забіла В. «Зовсім світ перевернувся» : [вірш] : [подав до другу М. Комаров] // Київ. старина. – 1888. – Т. 21 (апр.). – С. 16–18.
- 637.Заїка І. Дещо про життя Коцюбинського на Басарабії 1892–94 рр. : [спогади вченого-агронома П. І. Погибки про М. Коцюбинського, зокрема про його зв'язки з М. Комаровим] // Життя й революція. – 1927. – Лип.-серп. – С. 136–142.
- 638.Зайко М. «Своїми успіхами я завдячуємо своєму народові» : [зокрема, Соломія Крушельницька про М. Комарова] // Чорномор. новини. – 2007. – 27 жовт.
- 639.Закіпна Г. Вітання з Одеси : [до 25-ліття літературної діяльності І. Я. Франка; вітальний адрес підписали М. Уманець і А. Спілка] // Думська площа. – 2006. – 18 серп. – Іл.
- 640.Заславський І. Вперше українською мовою : [зокрема про переклад М. Комаровим п'єси Л. Толстого «Влада темряви». Праця не була надрукована, рукопис втрачений] // Літ. Україна. – 1963. – 10 верес.
- 641.Зворський С. Вшанування пам'яті Тараса Шевченка в українських бібліотеках : іст. аспект : [зокрема про бібліотеку М. Комарова] // Бібл. планета. – 2014. – № 2. – С. 6–9.
- 642.Зі «Спогадів» Є. Чикаленка «Меценат з Перешорів» / вступ. ст. і публ. Т. Максим'юка // Чорномор. комуна. – 1991. – 9 жовт.
- 643.Зленко Г. Д. «Адвокат української літератури» : [про спадщину М. Комарова] // Друг читача. – 1989. – 15 черв. – С. 8 ; Чор-

номор. комуна. – 2 серп. – Назва: Все залишається людям ; День. – 2003. – 26 груд. – С. 8. – (Україна incognita) ; Слово і честь. – 2004. – 19 черв. – С. 4. – (Сторінки історії).

644. Зленко Г. Бібліографічний укіс Якова Бермана : [зокрема про М. Комарова] // Вісн. Кн. палати. – 2000. – № 6. – С. 20–23.

645. Зленко Г. Вечное : [про твори О. П. Стороженка і П. П. Гулака-Артемовського, які зберігалися в домашньому архіві В. І. Білого і були оприлюднені М. Комаровим у журналах «Поморю и суще» і «Зоря»] // Веч. Одеса. – 1993. – 21 апр. – (Із наслідия).

646. Зленко Г. Д. Все залишається людям : про спадщину М. Ф. Комарова // Чорномор. комуна. – 1989. – 2 серп.

647. Зленко Г. Д. Вслед за епистолярием Дмитрия Яворницкого – письма к Михаилу Комарову : [зокрема про проект видання епистолярної спадщини М. Комарова] // Веч. Одеса. – 2000. – 22 янв. – (Наше наслідие).

648. Зленко Г. Де тепер цей словник? : [М. Комаров у 1890–1910 рр. працював над словником укр. письменників і театр. діячів] // Крим. світлиця. – 2002. – 18 січ. – С. 11.

649. Зленко Г. До історії альманаху «З неволі» (1907) : [зокрема про рідкісний примірник альм. з бібліотеки М. Комарова] // Рад. літературознавство. – 1983. – № 6. – С. 53–55.

650. Зленко Г. Довго жити цікаво : [про Б. Комарова та родину Комарових] // Думська площа. – 2000. – 13 жовт. – С. 6.

651. Зленко Г. Досвід літературного слідопита : [зокрема про родину Комарових] / розмову записав В. Кудлач // Чорномор. новини. – 2010. – 11 листоп. – С. 3.

652. Зленко Г.Д. Драматург з Вірменського Базару : [М. С. Король-Тугий; участь М. Комарова в долі м. Короля-Тугого] // Крим. світлиця. – 2001. – 2 берез. – С. 11. – (Крим у постатах).
653. Зленко Г. Д. Забутий бібліограф : [В. С. Шамрай з Кубані; його зв'язки з М. Комаровим] // Наук. світ. – 2005. – № 2. – С. 16.
654. Зленко Г. Д. Залишив нам у спадок: час // Київ. – 1994. – № 1. – С. 12–15.
655. Зленко Г. Заповідане Миколою Аркасом : до 140-річчя від дня народження укр. історика й композитора : [зокрема, згадується лист М. М. Аркаса до М. Комарова] // Чорномор. новини. – 1993. – 7 січ.
656. Зленко Г. Зоряний час Якова Біловодського : [зокрема про М. Комарова] // Думська площа. – 2000. – 21 січ. – С. 4.
657. Зленко Г. Кілька спогадів про Кобзаря: переглядаючи сторінки архівів : [з архіву М. Комарова] // Літ. Україна. – 1963. – 9 лип.
658. Кто вы, доктор Луценко? : беглый набросок портрета : [згадується лист М. Комарова 18 черв. 1910 р.] // Юг. – 1996. – 31 авг. – С. 5. – (Краеведение).
659. Зленко Г. Д. Куда исчез архив Михаила Комарова // Веч. Одесса. – 1973. – 23 авг.
660. Зленко Г.Д. Михайло Комаров в Умані // Черкас. правда. – 1970. – 23 трав. ; Уман. зоря. – 10 черв.
661. Зленко Г. Д. Місія Михайла Комарова // Веч. Одесса. – 2003. – 2 окт. – (192 сходинки ; № 47).

662. Зленко Г. Місто книголюбів : [згадується б-ка М. Комарова] // Чорномор. новини. – 1998. – 29 верес.
663. Зленко Г. Д. Незакінчений портрет : [зокрема, В. Ф. Буряченко, лексикограф, перекладач, видавець, про бібліотеку М. Комарова] // Наук. світ. – 2005. – № 12. – С. 16.
664. Зленко Г. Д. Неизвестная биография Шевченко : [невиданий рукопис М. Комарова] // Веч. Одесса. – 1974. – 24 янв. – (К 140-летию со дня рождения библиографа Михаила Комарова).
665. Зленко Г. Д. «Несподівано стрів я ... Німцевича» : [знайомий М. М. Коцюбинського і М. Ф. Комарова] // Крим. світлиця. – 2002. – 15 берез. – С. 19.
666. Зленко Г. Д. Неувядашний венок : к 175-летию со дня рождения Т. Г. Шевченко : [про наявність у фондах відділу рідкісних видань і рукописів ОДНБ віршованої шевченкіані, яку зібрали М. Комаров] // Веч. Одесса. – 1989. – 21 янв.
667. Зленко Г. Д. Неутомимый работник // Сов. библиография. – 1984. – № 1. – С. 67–68.
668. Зленко Г. Д. Одеський родич Ольги й Івана Франків : [зокрема про М. Комарова] // Чорномор. новини. – 2006. – 26 серп. – С. 3.
669. Зленко Г. Д. Один з перших біографів Шевченка // Вітчизна. – 1978. – № 3. – С. 176–179.
670. Зленко Г. Д. Орел з поламаними крилами : до 150-річчя від народження Івана Франка : [зокрема про М. Комарова] // Чорномор. новини. – 2006. – 4 лют.
671. Зленко Г. Д. Острогожские годы Михаила Комарова // Собеседник. – 1973. – [Кн. 2]. – С. 327–333.

- 672.Зленко Г. Первый перевод «Власти тьмы» : [про переклад драми Л. М. Толстого на укр. мову, здійснений М. Комаровим в 1887 р.] // Веч. Одесса. – 1978. – 26 авг. ; Лит. Россия. – 1980. – 25 апр. – С. 24. – Назва: Потерянная рукопись ; Черкас. правда. – 1980. – 13 лип. – Назва: Загублений рукопис.
- 673.Зленко Г. Д. Перша! : з історії української бібліотеки в Одесі : [зокрема про бібліотеку М. Комарова] // Чорномор. новини. – 1998. – 14 квіт. – С. 3.
- 674.Зленко Г. Перший на Півдні український друкар : [про Є. І. Фесенка; зокрема про М. Комарова] // Думська площа. – 2012. – 9 листоп. – С. 4 : фот.
- 675.Зленко Г. Повернення Івана Луценка : [зокрема про М. Комарова] // Думська площа. – 2005. – 7 жовт. – С. 6.
- 676.Зленко Г. Репресований бібліограф : [про О. М. Горецького, зокрема про М. Комарова] // Чорномор. новини. – 2006. – 16 груд.
- 677.Зленко Г. Д. Свічка від полум'я Лесі : нотатки до біографії Галини Комарівни : [зокрема про М. Комарова] // Дзвін. – 1993. – № 10/12. – С. 167–169.
- 678.Зленко Г. Сестри Комарови : [Маргарита, Любов, Галина, Віра] // Думська площа. – 1999. – 3 груд. – С. 4–5 ; 10 груд. – С. 4–5, 12 ; Кур'єр Кривбасу. – 2000. – № 122 (січ.). – С. 114–126.
- 679.Зленко Г. Д. Собрав Михайл Комаров : [про бібліотеку М. Комарова, яка в кінці 20-х рр. була передана в Укр. держ. бібліотеку ім. Шевченка в Одесі, а потім ОДНБ ім. М. Горького] // Веч. Одесса. – 1991. – 8 февр.
- 680.Зленко Г. Д. Спадок Михайла Комарова // Іст.-літ. журн. / ОНУ ім. І. І. Мечникова. – 2004 (факт. 2005). – Вип. 10. – С. 229–242. – (Одесика).

681. Зленко Г. Стихи сквозь слёзы : к 125-летию со времени смерти поэта Виктора Забилы : [про публікацію в журн. «Киев. старина» і «Зоря» знайдених М. Комаровим віршів В. Забіли] // Веч. Одесса. – 1994. – 19 нояб. – С. 5.
682. Зленко Г. Судьба одной библиотеки : [про долю бібліотеки М. Комарова, яка нині зберігається у фондах ОННБ] // Веч. Одесса. – 1983. – 10 авг. ; Чорномор. комуна. – 24 серп. ; Знамя комунізма. – 25 сент. – Без підпису.
683. Зленко Г. Д. Судьба одной библиотеки : [бібліотека М. Комарова] / Г. Д. Зленко, А. З. Дун // Кн. обозрение. – 1972. – 17 марта (№ 2). – С. 12.
684. Зленко Г. Трагедія Андрія Ніковського : [е згадка про М. Комарова] // Думська площа. – 2006. – 6 січ. – С. 6.
685. Зленко Г. «Уламок минулого» : нотатки літ. слідопита : [про укр. фольклориста О. Ф. Волошина, зокрема про М. Комарова] // Чорномор. новини. – 2008. – 13 берез.
686. Зленко Г. Д. Хто він, отой Гегело? : [поміщик-меценат з Катеринославщини, однокурсник по юрид. ф-ту Харків. ун-ту та один з катеринослав. кор. М. Комарова] // Крим. світлиця. – 2001. – 16 листоп.
687. Зленко Г. Д. Шлях лежав через Одесу : [А. Ю. Кримський і М. Ф. Комаров] // Крим. світлиця. – 2001. – 20 лип. – С. 19. – (Джерела) ; Веч. Одесса. – 26 июля. – (192 сходинки ; № 28).
688. Зленко Г. Д. Ще про Гаврила Доброскока : [про видання Г. Доброскока у бібліотеці М. Комарова та включення його творів до посібника «До української драматургії】 // Крим. світлиця. – 2002. – 11 січ. – С. 19. – (Повертаючись до надрукованого).

689. Зленко Г. Щирий ратай рідного поля : [укр. народознавець Віктор Іванович Василенко та про його дружбу з М. Комаровим] // Чорномор. новини. – 1994. – 22 черв. – С. 3.
690. Зошит віршів Василя Мови : до 150-річчя з дня народження поета : [з творчістю поета читачів познайомив М. Комаров] // Чорномор. новини. – 1992. – 18 січ. – АП «Чорномор’я».
691. Ильницкая О. Критик, фольклорист, переводчик : [про выставку в ОДНБ, присвячену М. Комарову] // Одес. вестн. – 1994. – 1 февр.
692. Ісаєнко Л. Болгарські шляхи українських геніїв : до 170-річчя від дня народження Михайла Драгоманова : [зокрема про М. Комарова] // Чорномор. новини. – 2011. – 17 верес.
693. К 50-летнему юбілею Т. Г. Шевченко : [вітання пам’яті Шевченка в Українському клубі (Одеса, 26 лют.), зокрема про реф. М. Ф. Комарова] // Одес. обозрение. – 1911. – 25 лют. (№ 956).
694. Катренко А. Одеська громада 70–90-х років XIX ст. // Київ. старовина. – 1998. – № 2. – С. 84–95 : фот.
695. Кир’ян Н. Працював більше, ніж жив : [до 100-річчя від дня смерті Б. Грінченка, є загадка про М. Комарова] // Слово Просвіти. – 2010. – 13–19 трав. (ч. 19). – С. 12.
696. Козюра В. Історія з біографією: одеська шевченкіана : [зокрема про М. Комарова, який свого часу написав біографію Т. Шевченка, про його захоплення Кобзарем та дослідження його творчості] // Одес. вісті. – 2014. – 21 черв. – С. 6.
697. [Комаров Б.]. З життя «Українського бібліографічного товариства в Одесі» : [зокрема про видання, присвячене М. Комарову] // Літ.-наук. вісн. – 1928. – № 1. – С. 158–159.

- 698.Комаров Б. Українська державна бібліотека ім. Т. Шевченка в Одесі : (інформ. ст.) // Бібл. вісті. – 1925. – № 1/2 (8/9). – С. 75-81.
- 699.Комаров Б. Українська державна бібліотека ім. Т. Шевченка в Одесі (УДБ) за останні 4 роки (1925–1928) : [зокрема про листи М. Комарова та організацію бібліогр. кабінету ім. М. Комарова] // Журн. бібліотекознавства та бібліографії. – 1929. – № 3. – С. 119-120.
- 700.Конощенко А. «Дніпрова Чайка» : (спогади) : [зокрема про зустріч в Одесі з М. Комаровим] // Україна. – 1925. – Кн. 5 (24). – С. 121–125.
- 701.Копержинський К. М. Ф.Комаров у суперечках з цензурою наприкінці 80-х і на поч. 90-х років // Україна. – 1929. – Кн. 38, груд. – С. 50–64.
- 702.Корнейчик І. І. Богдан Михайлович Комаров : [зокрема про М. Комарова] // Бібліотекознавство та бібліогр. – 1972. – Вип. 13. – С. 124–126.
- 703.Корнич Дм. М. Ф. Комаров як громадський діяч // Рада. – 1914. – № 9. – С. 2.
- 704.Кримський А. Чому Олекса Стороженко покинув писати по українськи : [автор на основі опублікованих М. Комаровим творів Стороженка вказує на деякі суб'ективні риси характеру Стороженка, які зумовили його перехід на російську мову] // Рус. братство. – 1901. – Февр.
- 705.Кудлач В. А. Він був «українським серцем Одеси» : [презентація каталогу бібліотеки М. Комарова в Укр. домі] // Чорномор. новини. – 2015. – 24 січ.

- 706.Кудлач В. А. Внесок у розвиток одеської україністики : каталог «Бібліотека Михайла Комарова» // Думська площа. – 2015. – 23 січ. – С. 8 : портр.
- 707.Кудлач В. «Григорій Зленко: літописець української Одеси» : [зокрема про бібліотеку М. Комарова] : інтерв'ю // Думська площа. – 2010. – 22 жовт. – С. 2.
- 708.Кудлач В. Дороги ведуть із забуття : [зокрема про М. Комарова] // День. – 2010. – 11 листоп. ; Окна. – 15 нояб.
- 709.Кудлач В. А. Каталог бібліотеки Михайла Комарова // Чорномор. новини. – 2015. – 10 січ.
- 710.Купрата Н. Течениє скончах, віру соблюдех : [Олена Пчілка і Михайло Комаров] // Іст.-літ. журн. – 2009. – № 16. – С. 313–323.
- 711.Л. Ж. Ім'я Шевченко зобов'язує : [про школу ім. Шевченка на Слобідці (Одеса), підготовку до шевченків. вечорів та бібліотеку М. Комарова] // Изв. Одес. окружкома КП(б)У, окрисполкома и ОСПС. – 1929. – 11 марта (№ 2786). – С. 3.
- 712.А. Л-цкій. Брошюры «Благотворительного Общества издания общеполезных и дешевых книг», №№ 1–22 : [№ 7 – «Оповидання про Антона Головатого та про початок чорноморського козацького війська»; № 12 – «Оповидання про Богдана Хмельницького, як вызволив винъ Украину видъ неволи польской» М. Комаря] // Образование. – 1903. – № 7 (июль). – С. 120–121.
- 713.Левчук В. Книжный форум разменял второй десяток : [про Всеукр. вист.-форум «Українська книга на Одещині», який проводить ОННБ ім. М. Горького, зокрема про бібліотеку М. Комарова] // Веч. Одесса. – 2010. – 20 мая.
- 714.Лубчак В. Михайло Комаров: спроба спротиву: заборона південноукраїнських альманахів «Розмова» та «Запомога» – як

наочна «методичка» для російських цензорів // День. – 2015. – 17–18 квіт. – С. 21.

715.Лукич В. Дрібні вістки. Література / Василь Лукич // Зоря. – 1892. – Ч. 9. – С. 178. – *Із змісту*: Про літературну спадщину В. Мови розповість М. Комаров у наступному номері «Зорі». – С. 178.

716.Лукич В. Дрібні вістки. Література і штука / Василь Лукич // Зоря. – 1891. – Ч. 18. – С. 360. – *Із змісту*: М. Комаров готове до друку повне видання творів С. Руданського. – С. 360.

717.Лукич В. Хроніка : з поля літератури, штуки, науки, театру, музики і т.і. / Василь Лукич // Зоря. – 1895. – Ч. 17. – С. 340. – *Із змісту*: Видання творів С. Руданського М. Комаровим і А. Кримським. – С. 340.

718.Максим'юк Т. Чикаленко Євген Харлампович : [зокрема про М. Комарова] // Муза. – 1992. – 3 апр. – С. 6 : фот. – (Одесика персоналія).

719.Максим'юк Т. «Шевченкіана» Михайла Комарова // Думська площа. – 2007. – 16 трав. – С. 4 : фот.

720.Маслакова Н. Історія бібліотек та історичних бібліотечних зібрань України на сторінках журналу «Бібліотечний вісник» (1993–2003) : [про розвідку Г. Д. Зленка «Михайло Комаров та його бібліотека»] // Бібл. вісн. – 2004. – № 2. – С. 40, 48.

721.Медведев В. З когорти знаменитих одеситів : [зокрема висловлювання І. Липи про М. Комарова] // Одес. ун-т. – 2005. – № 2 (берез.). – С. 9.

722.Мельник В. Призабуте ім'я земляка // Зоря. – 1988. – 20 верес.

- 723.Микита, ієромонах (Кожин М.) Національна книгозбірня // Нові шляхи. – 1919. – 16 берез. (№ 5). – С. 3.
- 724.Микита, ієромонах (Кожин М.). Одеська Українська книгозбірня та читальня // Боротьба. – 1919. – 18 трав.
- 725.Миколюк В. В Українській бібліотеці : [зокрема про бібліотеку М. Комарова] // Шквал. – 1929. – № 12. – С. [5] : іл.
- 726.Милосердна О. До друзів, до Чорного моря : з нагоди 155-річчя від дня народження великого Каменяра : [зокрема, новину про приїзд І. Франка до Одеси на шпалтах «Одесского листка» подав М. Комаров] // Чорномор. новини. – 2011. – 3 верес.
- 727.Мисечко А. Видавець та поширювач української книги з Одесі // Думська площа. – 2007. – 23 листоп. – С. 4–5.
- 728.Мисечко А. До традиції святкування шевченківських днів в Одесі : [е посилання на М. Комарова] // Чорномор. новини. – 2000. – 7 берез. – С. 1.
- 729.Мисечко А. Дослідник історії України: одеські зв'язки В. Б. Антоновича : [згадка про М. Комарова, який під час обговорення рефератів не дав втрутитись чиновнику канцелярії одес. генерал-губернатора; чиновник написав донос] // Чорномор. новини. – 1992. – 11 квіт.
- 730.Мисечко А. Народився байкар : до історії вшанування пам'яті Степана Руданського : [згадано М. Комарова] // Чорномор. новини. – 2014. – 23 жовт. – С. 3.
- 731.Мисечко А. «Твоїм слідом, Тарасе, всі ми пійдемо» : вшанування пам'яті Тараса Шевченка одеситами у XIX – на початку ХХ ст. : [зокрема про М. Комарова] // Чорномор. новини. – 2014. – 8 берез.

732.Мисечко А. Щоб рідне слово розправило крила: Одеса у боротьбі за відміну заборон на українську мову : [зокрема про «Словарь російсько-український» та про перевидання роману П. Куліша «Чорна рада»] // Чорномор. новини. – 2014. – 26 квіт. – С. 7.

733.Михайло Комаров : [огляд праць М. Комарова з шевченко-знавства] // Нова Буковина. – 1913. – 27 серп. (№ 63).

734.Мої знайомства з деякими українськими діячами : [зокрема з родиною Комарових] / подала Ганна Берло // Україна. – 1929. – Кн. 33 (берез.–квіт.). – С. 92–101.

735.Музичко О. Голос одеського просвітянина лунав у Галичині // Слово Просвіти. – 2005. – 27 жовт.–2 листоп. (ч. 43). – С. 4.

736.Музичко О. Забутий український рід. Смоленські: острівець генетичної пам'яті, який поєднав Крим, Київ та Одесу : [зокрема про М. Комарова] // День. – 2011. – 16-17 груд. – С. 21.

Спонукаючи Л. Смоленського до написання історії України, М. Комаров подарував йому шоколадний торт у формі книжки, на обкладинці якої було написано: «История Малороссии. Т. 1».

737.Музичко О. Місто самостійників: інтелектуальна прогулянка Одесою, котра, попри всі міфи, належала до найбільш самостійницьких осередків Українського руху : [зокрема про меморіальну дошку на домі, в якому мешкав М. Комаров] / запи- сала М. Томак // День. – 2011. – 1–2 лип. – С. 14–15.

738.На ниві письменства й науки : [про обрання Г. Д. Зленка дійсним членом Наук. т-ва ім. Т. Шевченка; згадується також М. Комаров, який теж був членом НТШ]// // Чорномор. новини. – 2006. – 14 груд. – Без підпису.

- 739.Народна література на Україні : [зокрема про кн. М. Комарова] // Зоря. – 1883. – Ч. 20. – С. 319.
- 740.Неизвестная биография Шевченка : [про роботу М. Комарова над складанням біографії Шевченка] // Веч. Одесса. – 1974. – 24 янв. – Без підпису.
- 741.Нетребский В. Жуковского улица : [про будинок, в якому мешкала родина Комаровых] // Юг. – 1996. – 14 дек. – С. 5. – (Одессика).
- 742.Ніковський А. [Огляд бібліогр. праць М. Комарова] // Рада. – 1913. – № 180.
- 743.Ніковський А. В. Г. Д. Саливон : (спогади) : [зокрема про бібліотеку М. Комарова] // Бібл. вісті. – 1927. – № 3 (16). – С. 107.
- 744.Ніковський А. Старе покоління // Рада. – 1913. – № 180.
- 745.Одеська українська книгозбірня та читальня // Боротьба. – 1919. – 18 трав.
- 746.Одеське видання «Чорної ради» : [про ініціювання М. Комаровим випуску роману П. Куліша та труднощі, з якими він зіткнувся] // Чорномор. комуна. – 1989. – 11 серп. – Підпис: АП «Чорномор'я».
- 747.Олійників О. Брат і сестра : до 130-річчя Михайла Косача : [згадка про відвідини М. Косачем родини М. Комарова] // Думська площа. – 1999. – 4 черв. – С. 8.
- 748.Олійників О. Співець козацької волі : [про М. Комарова] // Друг читача. – 1989. – 15 квіт. – С. 5.
- 749.Олійників О. Шляхом Одеської громади : [зокрема про М. Комарова] // Чорномор. комуна. – 1991. – 25 жовт.

- 750.Омельчук В. Національна бібліографія України : тенденції розвитку, проблеми розробки // Бібл. вісн. – 1995. – № 5. – С. 1–3.
- 751.Острівська Г. Про мову одеситів і не тільки : [зокрема про М. Комарова] // Слово Просвіти. – 2011. – 8–14 груд. (ч. 49). – С. 10 ; 15–21 груд. (ч. 50). – С. 10.
- 752.Отчет о судебном заседании острогожского съезда мировых судей, 3 февраля 1868 года, по делу о нанесении оскорблений солдаткою Анисьею Зайцевой поручице Марье Кудревич : [захисником А. Зайцевої був кандидат на судові посади М. Комаров] // Харьков. губ. ведомости. – 1868. – 9 апр. (№ 37).
- 753.Патока В. Дослідження спадщини українських бібліографів : історія та сучасність : [зокрема про М. Комарова] // Вісн. Кн. палати. – 2003. – № 1. – С. 21–23.
- 754.Пилипчук Р. «...Тут треба любові, а вона у Вас є» : до 75-річчя письменника і культуролога Григорія Зленка : [зокрема про М. Комарова] // Чорномор. новини. – 2009. – 7 листоп. – С. 7 : фот.
- 755.Пісні з архіву Михайла Комарова / передм. Г. Зленка // Нар. творчість та етнографія. – 1970. – № 6. – С. 77. – Зміст: Ластівочка пролітає; Ой виорю нивку; Не сідай коло мене.
- 756.Погребенник Ф. Життя і смерть Євгена Чикаленка : [зокрема про М. Комарова] // Рада. – 1991. – 30 верес.
- 757.Подкупко Т. У рукописному фонду відділу рідкісних видань і рукописів ОДНБ ім. М. Горького : [зокрема про особистий фонд М. Комарова] // Думська площа. – 2006. – 28 лип. – С. 6.
- 758.Поповський А. Зерном любові : невідомі сторінки життя письменника-земляка : [про М. Комарова] // Зоря. – 1990. – 5 трав.

- 759.Потерянная рукопись : [про перший переклад на укр. мову драми Л. М. Толстого «Власть тьми», здійснений М. Комаровим (1887)] // Лит. россыпь. – 1980. – № 17. – С. 24.
- 760.Похила Л. Пожертва на вівтар свого храму – України : [зокрема про М. Комарова] // Думська площа. – 2001. – 27 лип. – С. 6.
- 761.Прісовський Є. Трудна, але чесна пора : письменникові Григорію Зленку – сімдесят : [зокрема про родину Комарових] // Одес. вісті. – 2004. – 6 листоп. – Фот.
- 762.[Про переклад М. Комаровим драми Л. Толстого «Власть тьми» на укр. мову та згоду автора на її постановку в укр. театрі] // Буковина. – 1896. – 13 (25) січ. (№ 10).
- 763.[Про реферат М. Комарова «Про кобзарів і кобзарськи думи» в Одес. клубі] // Рада. – 1911. – № 190.
- 764.Пупченко В. Невтомний трудівник // Степова зоря. – 1973. – 14 серп. ; Прапор юності. – 14 серп.
- 765.Пупченко В. Слово про земляка // Прапор юності. – 1969. – 18 листоп.
- 766.«Редакція одержала: від М. Комарова (з Одеси) 5 крб. на те, щоб на сі гроші Редакція посылала в 1909 році «Рідний край» і «Молоду Україну», якому-небудь неспроможному українському учителеві або учительці. Посилатимем ті видання учительці, в Вороніжську губернію : повідомлення від неї пришлемо д-ві Комарову» // Рідний край. – 1908. – № 45. – С. 15.
- 767.Реент О. Модерна українська нація : зародження, формування й утвердження : [є загадка про М. Комарова] // Слово Просвіти. – 2013. – 25 квіт.–1 трав. (ч. 17). – С. 10.

- 768.Рябінін-Скляревський О. М. Ф. Комаров як культурний одеський діяч 1888–1913 рр. // Україна. – 1929. – Кн. 38 (груд.). – С. 40–49.
- 769.Рябінін-Скляревський О. Український друк і комітет цензури закордонної 1890-х років : [зокрема про заборону зб. «Розмова» і «Запомога» та «Словаря російсько-українського»] // Літ. архів / Ін-т Тараса Шевченка. – 1930. – Кн. 1/2. – С. 221–236.
- 770.Семенюк О. На день Незалежності – в Одесу... : [зокрема про М. Комарова] // Слово Просвіти. – 2013. – 5–11 верес. (ч. 35). – С. 6.
- 771.Сисін Ю. «Дозволено як виняток» : [про вихід друком брошюри «Розмова про сільське господарство. Чорний пар, плодозміни і сіяна трава» Є. Чикаленка, зокрема про участь М. Комарова в її виданні] // Чорномор. новини. – 2006. – 16 лют.
- 772.Скрипкіна О. Чиї ми діти? : [про книгу Г. Д. Зленка «Лицарі досвітніх вогнів», є загадка про М. Комарова] // Слово Просвіти. – 2016. – 18–24 трав. (ч. 20). – С. 7.
- 773.Слабченко М. Про те ж : [бібл. питання в Одесі і укр. інтелігенція] / Михайло Дейнека // Вільне життя. – 1918. – 23 (10) лип. (№ 89). – С. 1.
- 774.Слабченко М. Про українську бібліотеку в Одесі / Михайло Дейнека // Вільне життя. – 1918. – 11 серп. (29 лип.) (№ 106). – С. 1–2.
- 775.Славинський М. Изданія «Благотворительного общества изданія общеполезных и дешевых книг» : [зокрема про кн. М. Комарова «Оповидання про Антона Головатого» та «Оповидання про Богдана Хмельницького»] // Мир Божий. – 1903. – № 4. – С. 114–115. – (Народныя изданія).

- 776.Солодова В. Панству Комаровых – с уважением : [про родину Комаровых та дружні стосунки з нею співачки С. Крушельницької у 1896–1897 рр.] // Одес. вестн. – 1994. – 5 февр. – С. 7 : портр.
- 777.45-ті роковини Т. Г. Шевченка : [зокрема про виступ М. Комарова з доп. і читанням «Перебенді»] // Вісті. – 1906. – 21 марта (№ 4/5). – С. 3.
- 778.Сороковська С. Перший український бібліограф // Вітчизна. – 1964. – № 9. – С. 217–219.
- 779.Спогади Кесаря Білиловського / публ. І. Заславський ; комент. С. Захаркін // Київ. старовина. – 2000. – № 1. – С. 134–152 ; № 2. – С. 84–102 ; № 3. – С. 118–145.
- 780.[«Стара Громада» надумала випустити нові видання російсько-українського словника М. Уманця і А. Спілки та українсько-російського словника Б. Грінченка] // Книгар. – 1918. – Ч. 8. – С. 479. – (Видавнича хроніка).
- 781.Сторожук Л. Тарас Шевченко і Одеса : урок-дослідження з елементами мультимедійної презентації та театралізації : [зокрема про М. Комарова] // Дивослово. – 2012. – № 3. – С. 35 : фот.
- 782.Судьба одноЯ бібліотеки : [про відновлення меморіальної бібліотеки М. Комарова] // Веч. Одеса. – 1983. – 10 авг. – («Черноморье»).
- 783.Суховецький М. Альбом з двома обкладинками : [«Одешина – Шевченкові», зокрема про створення М. Комаровим власної друкованої шевченкіані] // Думська площа. – 2006. – 18 серп. – С. 2.
- 784.Суховецький М. «Говоріть, Маргарито Юріївно...» : [правнутика М. Комарова] // Думська площа. – 2006. – 6 січ. – С. 2, 7.

- 785.Суховецький М. Є багато начальної роботи : [зокрема про М. Комарова] // Думська площа. – 2003. – 12 верес. – С. 5.
- 786.Суховецький М. Коли народився меценат: другий побут Євгена Чикаленка в Одесі : [зокрема про зустріч з М. Комаровим] // Чорномор. новини. – 2011. – 1 груд.
- 787.Суховецький М. Тут треба любові : [зокрема про дослідження Г. Д. Зленком життя та творчості М. Комарова] // Чорномор. новини. – 2011. – 19 трав.
- 788.Суховецький М. Українська книжка з Одеси : [каталог укр. книжок видавця Є. Фесенка; зокрема про М. Комарова] // Золото слів. – 2007. – № 1–10. – С. 25.
- 789.Танана Р. Палкій шанувальник великого Кобзаря : [йдеться про педагога, публіциста, просвітника В. С. Гнилосирова, є згадка про М. Комарова] // Дзвін. – 2011. – Чис. 3. – С. 121.
- 790.Танана Р. Подвижницьке життя Василя Степаненка : до 150-річчя від дня народження : [згадано про М. Комарова] // Дзвін. – 2011. – Чис. 11–12. – С. 125.
- 791.Тетенко М. В. Сохранение книжных фондов ОГНБ им. М. Горького : [зокрема про архів та бібліотеку М. Комарова] // Ист. память. – 2000. – Вып. 2. – С. 47–48.
- 792.Трохліб В. Меценат : штрихи до портрета Є. Чикаленка : [зокрема про М. Комарова] // Думська площа. – 1998. – 17 черв. – С. 6.
- 793.Трохліб В. «Не вмирає душа наша...» : [до 152-річчя перепоховання Кобзаря на Чернечій горі, зокрема про М. Комарова] // Одес. вісті. – 2013. – 23 трав. – С. 9.

794. Устіннікова О. Роль журналів «Киевская старина» та «Україна» у розвитку української персональної бібліографії : [зокрема про М. Комарова] // Вісн. Кн. палати. – 2013. – № 3. – С. 34–37.
795. Филипович П. [Бібліотека М. Комарова, що свого часу була перетворена на Національну Одеську бібліотеку під керівництвом сина покійного, Б. М. Комарова, тепер передана до Одеської Громадської Бібліотеки як окремий український відділ; між іншим туди ж передана і надзвичайно цінна картотека праці покійного М. Ф. «Національна українська бібліографія】 // Бібл. вісті. – 1923. – № 3. – С. 53. – (Хроніка).
796. Хмарський В. М. Грушевський і одеські науковці : [М. Ф. Комаров, О. І. Маркевич, І. А. Линніченко] / В. М. Хмарський, Л. Г. Белоусова // Архіви України. – 1996. – № 1/3. – С. 61–68.
797. Цапко О. Політична спрямованість діяльності «Просвіт» наприкінці XIX – на початку XX століття // Нова політика. – 1998. – № 5. – С. 9–12.
798. Чабан Ю. З історії української бібліотечної справи в Одесі : [зокрема про бібліотеку М. Комарова] // Думська площа. – 2007. – 28 верес. – С. 3 : іл.
799. Швидько Г. К. Михайло Комаров і Катеринославщина // Бористен. – 2003. – № 3. – С. 8–11. – Додатки: Листи Д. І. Дорошенка, В. О. Корнієнка, М. К. Ємця до М. Ф. Комарова / ОДНБ ім. М. Горького. – Ф. 28. – Спр. 2. – Арк. 79, 80 ; Спр. 3. – Арк. 103, 103–104, 105, 1–2.
800. Шеваров Д. Тетрадь «Снежная королева» : [про родини Комаровых, Сидоренков, Волянских; про рукопис Б. Комарова з версією інсценізації казки Г. Х. Андерсена «Снігова королева】 // Первое сентября. – 2005. – 27 дек. (№ 88). – (Домашний архив).

801. Январський А. «Твір має ті самі незручності...» : (нові невідомі архівні матеріали про Т. Г. Шевченка) : [зокрема про рукопис М. Комарова «Про жиць и песни Кобзаря Т. Г. Шевченко», видання якого заборонив С.-петерб. цензур. комітет в 1881 р.] // Вісті. – 1938. – 21 листоп. – С. 3.
802. Ясинський М. І. Бібліографія на Радянській Україні в 1927 р. : [автор пише про те, що у праці науковця М. Возняка є вказівки на джерела для характеристики М. Комарова як укр. бібліографа, а також подано його листи до різних осіб] // Журн. бібліотекознавства та бібліографії. – 1929. – № 3. – С. 71–82.
803. Ясинський М. Бібліографія на Радянській Україні в 1928 р. : [зокрема про підготовку до вид. 2-го тому «Записок» Укр. бібліогр. т-ва в Одесі, присвяч. М. Комарову] // Журн. бібліотекознавства та бібліографії. – 1930. – № 4. – С. 34–44.
804. Ясинський М. До діяльності Михайла Комарова // Бібліогр. вісті. – 1927. – № 4. – С. 12–15.
805. Ясинський М. До характеристики М. Ф. Комарова як бібліографа // Україна. – 1929. – Кн. 38 (груд.). – С. 65–73.
806. Ясинський М. Індивідуальна бібліографія // Літ.-наук. вістн. – 1930. – № 1. – С. 23–47.
807. Ясинський М. І. Михайло Комаров – бібліограф : (з минулого укр. бібліогр.) : [огляд бібліогр. матеріалів у фонді М. Ф. Комарова] // Рад. літературознавство. – 1965. – № 11. – С. 24–28.
808. Ясинський М. Шевченківська бібліографія та її завдання : [огляд шевченківських бібліографій, зокрема М. Комарова] // Україна. – 1930. – Кн. 40 (берез.–квіт.). – С. 117–118. – (В 69-ті роковини Т. Шевченка).

●

809.ДАОО. Ф. 2. – Оп. 1. – Д. 3051. – Л. 1,4 [про засвідчення підписів нотаріусів та ін. посадових осіб, зокрема М. Ф. Комарова].

810. ДАОО. Ф. 9. – Оп. 1. – Спр. 111. – Арк. 1–92.
DAOO. Ф. 9.-9. – Оп. 1. – Спр. 133. – Арк. 71.
DAOO. Ф. 9. – Оп. 1. – Спр. 137. – Арк. 38.

811.ОННБ РКП 28/32 ед. хр. 511. Невзорова О. М. Ф. Комаров і одеська «Просвіта». – 11 с.

Під час його похорону на вікнах (на плакатах) від студентства ... слова: «Вічна пам'ять старому дубу!; «Хай поростуть подібні йому з молодих ростків!»

812.ОННБ РКП 28/33 ед. хр. 512. Курганський І. Михайло Федорович як бібліограф. – 13 с.

813.ОННБ РКП 28/34 ед. хр. 513. Офіційні листи і запрошення (1903–1912). – 6 с.

814.ЦДІА України. Ф. 385, оп. 1, спр. 2059, арк. 37, 59.

815.ЦДІА СРСР в Ленінграді. Ф. 776, оп. 20, од. зб. 222, арк. 226, 227 [одна із скарг Комарова, з якою він звернувся до МВС стосовно затримки цензурою збірника «Запомога»].